Gemeente
ROZENDAAL

Programmabegroting 2024-2027

Voorwoord

Begroten bij toenemende onzekerheden

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 – 2027. In de vorige begroting benadrukten wij in het voorwoord vooral de zorg voor elkaar en de wereld. Dat blijft onverkort van kracht tegen de achtergrond van toenemende onzekerheden in de financiële grondslagen.

Rozendaal toont zich aan de buitenwereld als een unieke gemeente met bijzondere kwaliteiten en onze inwoners zijn trots op het voorrecht hier te wonen. Dat bepaalt ook dit jaar de insteek voor de begroting. Daarbij kunnen we slechts een beperkt aantal zaken zelf beïnvloeden. Voor een zeer groot deel zijn we afhankelijk van keuzes die gemaakt worden door het Rijk. De 'kracht van klein' blijkt steeds weer, ook uit de opvang van Oekraïense vluchtelingen in onze gemeenschap. Onzekerheid aan de inkomstenkant geldt met name voor het Gemeentefonds en specifieke uitkeringen. Aan de uitgavenkant zijn er forse verplichtingen met een open einde in het sociale domein. Zoals ieder jaar is het een uitdaging om een gezonde begroting voor te leggen, maar het blijkt de laatste jaren ingewikkelder te worden. Al hebben wij in Rozendaal onze zaken behoorlijk op orde, de afhankelijkheid van de buitenwereld levert uitdagingen op. Vooral de onzekerheid over het Gemeentefonds neemt de komende jaren toe. Op basis van de huidige informatie zien 2024 en 2025 er goed uit, maar zijn de vooruitzichten voor 2026 en verder negatief. Dat vraagt om behoedzaam beleid om te behouden wat wij koesteren en ons tegelijkertijd voor te bereiden op de toekomst.

	2024	2025	2026	2027
Primitieve begroting	142	151.160	-135.390	-149.970

Van kadernota naar begroting

Bij de start van de voorbereiding van de kadernota maakten wij ons zorgen over de mogelijkheid om de basis op orde te houden, laat staan te investeren in onze toekomst. Bij de bespreking van de Kadernota 2024 was inmiddels bekend dat de meicirculaire enige verlichting bracht voor de eerste jaren. Dit leek op dat moment onvoldoende om te investeren in onze toekomst, terwijl we dat wel nodig vinden. Sinds de bespreking in de raad van de kadernota in juli zijn de vooruitzichten gunstiger geworden door met name aantrekkende rente-inkomsten en specifieke uitkeringen. De geleidelijke aanpassing van de OZB die in deze meerjarenbegroting verwerkt is helpt hierbij. Tegelijkertijd zien wij toenemende kosten in het sociale domein en met name jeugdzorg. Per saldo is er enige ruimte voor 2024 en 2025. Deze ruimte willen we graag inzetten voor een aantal ambities die tijdens de bespreking van de kadernota nog moesten worden uitgewerkt, zoals het robuuster maken van de organisatie conform het coalitieakkoord.

Vooruitzichten op lange termijn

Vrijwel alle gemeenten worstelen met de negatieve effecten van onder andere de terugkeer van de opschalingskorting in 2026 en verder en de onzekerheid over (de startdatum van) de nieuwe systematiek in het Gemeentefonds. Door gebruik te maken van onze reserves als bron van rente-inkomsten en het aanpassen van de hoogte van de OZB naar wat regionaal gebruikelijk is, ontstaat enige demping van de veronderstelde negatieve effecten. Inmiddels is vanuit het Rijk incidenteel wat extra geld bijgezet. Dat is onvoldoende. Overigens worstelen vrijwel alle gemeenten hiermee. Vanwege de Tweede Kamer verkiezingen in november 2023 en de vorming van een nieuwe regering krijgen we niet op korte termijn meer financiële meerjarige zekerheid. In deze volgen wij het advies van de VNG om te streven naar positieve jaren 2024 en 2025 en om 2026 en 2027 reëel te begroten en (nog) niet te beginnen met pijnlijke bezuinigingen. We zetten in op wat nodig en gewenst is, maar moeten ook rekening houden met wat er van buiten af van ons gevraagd en soms vereist wordt. Die balans denken wij gevonden te hebben in deze meerjarenbegroting.

Zaken op orde en doorontwikkelen

Vanzelfsprekend moeten wij zaken op orde hebben als dienstverlening aan inwoners en de dagelijkse dingen, zoals straatverlichting, wegonderhoud en onkruidbestrijding, De opvang voor inwoners die verschillende vormen van zorg nodig hebben, sport en cultuur: allemaal zaken die wij vaak vanzelfsprekend vinden. Daar bovenop willen wij invulling geven aan het coalitieakkoord 2022-2026. Tegelijkertijd willen wij ons steentje bijdragen in regionale vraagstukken zoals de verstedelijkingsstrategie en nationale opgaven, via bijvoorbeeld de woondeal en het vluchtelingenvraagstuk. En dan merken wij ook de gevolgen grensoverschrijdende vraagstukken, zoals de energie- en klimaatcrises en wat dat betekent voor onze lokale flora en fauna. In deze begroting wordt een balans gevonden tussen wat wij moeten en willen, tussen zekerheden en onzekerheden, lokaal en omgevingsbewust. Met de voorliggende begroting bewegen wij zo behoedzaam voorwaarts.

We blijven ons inzetten voor de wettelijk verplichte zorg voor onze inwoners in het sociale domein. Daarbij continueren en soms intensiveren we de samenwerking met andere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. De inzet zal vooral gericht zijn op borgen van de kwaliteit, effectiviteit en kostenbeheersing.

Voor het beheer van de openbare ruimte houden we vast aan de eerder bepaalde gewenste kwaliteit. Daarbij willen we sterker sturen op het leveren van die kwaliteit door uitvoerders. Ook doen we een beroep op onze inwoners, omdat het niet vanzelfsprekend is dat alles door de overheid moet worden opgelost. Waar mogelijk proberen we het gedrag van inwoners te beïnvloeden, zoals gebleken succesvol te zijn in bijvoorbeeld de afvalinzameling. Initiatieven van inwoners, zoals de Werkgroep Duurzaam Rozendaal blijven we stimuleren.

De organisatie staat voortdurend onder druk om te leveren wat er wordt verwacht en te bouwen aan de toekomst. Conform het coalitieakkoord wordt er ingezet op een ontwikkelproces om tot een robuuste toekomstbestendige organisatie te komen. Daar past een werkomgeving bij die voldoet aan de wettelijke eisen qua arbeidsomstandigheden en past bij de gewenste organisatie.

Voortbouwen en koers houden

In de begroting van 2023 beoogden we onze uitgaven te beperken in 2023 en ons voor te bereiden op investeringen in 2024 en verder. Die ruimte doet zich, met name door de positieve rente-inkomsten, nu in enige mate voor. Daarom gaan we er in deze begroting van uit dat we onze reguliere taken onverkort kunnen doorzetten en tegelijkertijd kunnen investeren in de toekomst op basis van wat we onvermijdelijk en noodzakelijk vinden. Dat doen we behoedzaam conform de koers die we de afgelopen jaren hebben ingezet. Behoedzaamheid is vooral van belang rekening houdend met uitdagingen in de opvang van Oekraïense vluchtelingen, die een extra druk op de organisatie legt, noodzakelijke aanpassingen in dezelfde organisatie en intensievere samenwerking in de regio. Ook in 2024 zullen zich ontwikkelingen voordoen die we nu nog niet kunnen voorzien. Dat vereist stevige en wendbare sturing en regie, waar we graag vorm aan willen geven als college en ambtelijk apparaat samen met de raad en onze inwoners.

10 oktober 2023

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris,	de burgemeester,
Bas Pelgrum	Ester Weststeijn

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 2
Opbouw en leeswijzer ... 5
Programma's ... 7
Programma 0: Bestuur en ondersteuning ... 8
Programma 1: Veiligheid ... 16
Programma 2: Verkeer en Vervoer ... 22
Programma 3: Economie ... 27
Programma 4: Onderwijs ... 29
Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie ... 32
Programma 6: Sociaal Domein ... 37
Programma 7: Volksgezondheid en milieu ... 46
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing ... 52
Paragrafen ... 56
Paragraaf 1: Lokale heffingen ... 57
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 60
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen ... 68
Paragraaf 4: Financiering ... 70
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering ... 72
Paragraaf 6: Verbonden Partijen ... 79
Paragraaf 7: Grondbeleid ... 85
Paragraaf 8 Wet Open Overheid ... 86
Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy ... 87
Financiële begroting ... 91
Geprognosticeerde balans ... 92
Recapitulatiestaat ... 93
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen ... 95
Investeringsstaat ... 96
EMU-saldo ... 96
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ... 97
Incidentele baten en lasten ... 98

Opbouw en leeswijzer

De begroting is, net als altijd, opgebouwd volgens de door de raad vastgestelde programma-indeling en de (wettelijk verplichte) paragrafen. In de programma's zijn de volgende vragen sturend:

- wat we willen bereiken;
- wat gaan we daarvoor doen;
- wat mag het kosten.

Hierbij willen wij zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de gemeenteraad is aan het college van B&W voor 2024. Wij willen de gemeenteraad daarmee in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. De begroting wordt ambtelijk uitgewerkt in een werkprogramma. Hiermee komen we tot een planmatige, projectmatige en controleerbare aanpak van onze inzet. Het college is van oordeel dat deze begroting een goede basis biedt om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages verder te ontwikkelen.

De begroting bestaat grofweg uit drie onderdelen:

- de programma's;
- de paragrafen;
- de financiële begroting.

Programma's

Alle acht programma's starten met een inleiding waarin staat beschreven op welke onderdelen het programma betrekking op heeft. Vervolgens geven wij aan wat het beleidsdoel is binnen het programma. We volgen in onze programma-indeling en taakvelden de indeling uit het BBV. Deze uniforme indeling helpt om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen. Onderdeel van die indeling is de voorgeschreven uitwerking van de volgende vragen:

- *Wat willen we bereiken?*
  Bij deze eerste W-vraag zijn op hoofdlijnen de te behalen doelen opgenomen.
- *Wat gaan we daarvoor doen?*
  Hier wordt geconcretiseerd welke acties er in 2024 (of verder) nodig zijn om te bereiken wat onder vraag 1 als doel geformuleerd is.
- *Wat mag het kosten?*
  Hierin staat het overzicht dat inzicht geeft in:
  - de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
  - de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
  - de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend;
  - overzicht van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

  We geven een toelichting op de opgenomen baten en lasten en verklaren de verschillen opzichte van de vorige meerjarenbegroting. Tot slot voegen wij ook nog een overzicht toe met de afwijkingen ten opzichte van Kadernota 2024 toe.

Beleidsindicatoren

De voorgeschreven wettelijke beleidsindicatoren per programma zijn opgenomen in het programma waar ze betrekking op hebben. Deze wettelijke indicatoren hebben in onze context vaak nauwelijks raakvlak met de opgaven die we in de programma's beschrijven. Om de cijfers iets meer in perspectief te plaatsen is ook het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners opgenomen.

Verbonden Partijen

Binnen elk programma wordt de Verbonden Partijen genoemd die een bijdrage leveren aan de doelstelling. Deze Verbonden Partijen worden in lijn met de voorschriften uit het BBV behandeld in de Paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld doe de bedrijfsvoering in brede zin betreffen. Het gaat in de paragrafen niet om de 'wat', maar om de 'hoe-vraag'. Er zijn acht voorgeschreven paragrafen:

- hoe gaan we om met belastingen (lokale heffingen) (paragraaf1)?
- hoe worden risico's beheerst en welk effect heeft dat op het weerstandsvermogen (paragraaf 2)?
- hoe onderhouden we onze bezittingen en openbare ruimte (paragraaf 3)?
- hoe lopen de geldstromen en onze vermogenspositie (paragraaf 4)?
- hoe is de bedrijfsvoering geregeld (paragraaf 5)?
- met wie vormen wij Verbonden Partijen en hoe zijn de afspraken geregeld (paragraaf 6)?
- hoe is ons grondbeleid (paragraaf 7)?
- hoe geven wij invulling aan de Wet Open Overheid (paragraaf 8)?

We hebben een negende, niet verplichte, maar wel gewenste, paragraaf hieraan toegevoegd over informatieveiligheid en privacy:

- hoe waarborgen wij de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze (digitale en fysieke) informatie en hoe gaan wij om met persoonsgegevens (paragraaf 9)?

Financiële begroting

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven. Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgeschreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma’s

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Inleiding

In het programma Bestuur en ondersteuning geven we vorm en inhoud aan (de ondersteuning van) het gemeentebestuur: de gemeenteraad en het college van B&W. Samen stellen we de kaders voor en geven we uitvoering aan het coalitieakkoord 2022-2026. Dit programma gaat zowel over de voorwaarden voor het bestuur om zijn wettelijke en autonome taken te kunnen uitvoeren en om de bestuurlijke en politieke ambities te kunnen realiseren, als over onze dienstverlening aan burgers en ondernemers. Allerlei ondersteunende functies in de organisatie en allerlei vormen van samenwerking – met inwoners, in de regio – krijgen in dit begrotingsprogramma een plek. Dit programma is daarmee ook randvoorwaardelijk voor onze beleidsmatige inzet, zoals beschreven in de programma's 1 tot en met 8. In de (verplichte) Paragraaf Bedrijfsvoering en overige paragrafen zoals Informatieveiligheid en Privacy staan onderdelen van de bedrijfsvoering nader beschreven.

Beleidsdoel

We willen het gemeentebestuur (raad en college) in staat te stellen op efficiënte, transparante en democratische wijze besluiten te nemen en richten de organisatie daartoe passend en toekomstbestendig in. We willen de gemeenteraad ondersteunen om invulling te kunnen geven aan de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol.

Wat willen wij bereiken?

We streven zowel in onze organisatie en dienstverlening als in onze samenwerkingsrelaties naar een (meer) optimale balans tussen de kracht en de kwetsbaarheid die inherent is aan onze kleine schaal. Dat doen we op zeven deelgebieden, die we hieronder uitwerken.

Bestuur & democratie

We zetten ons in voor een krachtig bestuur en goede democratische besluitvorming. We waarborgen dat onze bestuursorganen raad, college van B&W en de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan op efficiënte, transparante en democratische wijze kunnen functioneren.

Open bestuursstijl

We werken continu aan een open en transparante overheid, die in verbinding staat met inwoners en partners in de regio. We zetten in op (burger)participatie en het benutten van de kracht van onze lokale samenleving. We dragen zorg voor transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie.

Constructieve partner in de regio

We zetten ons in om het maximale uit de samenwerking in de regio en met regiogemeenten te halen. We werken samen in de regio, omdat we als kleine gemeente als geen ander de meerwaarde ervaren van het bundelen van krachten. Of dit nu gaat om de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN), Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Midden-Gelderland (MGR SDCG), of in de samenwerking met de gemeente Rheden: wij stellen ons op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner.

Dienstverlening en Burgerzaken

In aansluiting op de eisen en wensen van onze omgeving (rijksoverheid, maar vooral inwoners en overige klanten) willen we adequate (inclusief digitale) diensten verlenen.

Informatievoorziening en digitalisering

Wij streven naar een stabiele ICT-omgeving waarbij wij door de continuïteit van de dienstverlening aan onze inwoners zo veel mogelijk garanderen en waarbij we via gerichte maatregelen de risico's rondom de informatieveiligheid en de privacybescherming minimaliseren. Daarnaast willen wij met onze digitale dienstverlening blijven inspelen op de eisen die onze omgeving aan de gemeente stelt. Zie ook de Paragraaf Informatieveiligheid en Privacy.

Toekomstbestendige organisatie

We investeren continu in een weerbare en wendbare organisatie om ook de komende jaren efficiënt te werken aan onze opgaven. Onze strategie daarvoor hebben we recentelijk uiteengezet in een raadsinformatiebrief (3 oktober 2023). We blijven doorgroeien naar de wendbare en weerbare organisatie langs de volgende sporen:

- versterken regie: verbeterde strategievorming, contractmanagement en een sterkere verbinding in het netwerk;
- versterken interne dienstverlening en communicatie: om het contact en verbinding met de inwoner blijvend te borgen;
- versterken van de bedrijfsvoering als ruggengraat van de kernorganisatie.

Onderhoud gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis

We zorgen voor een adequate werkomgeving voor onze medewerkers. Een gemeentehuis met goede arbeidsomstandigheden, waarin de toegankelijkheid en privacy van bezoekers en de veiligheid van mensen en middelen gewaarborgd is.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Bestuur & democratie

- We zorgen ook in 2024 voor goede, navolgbare en transparante besluitvorming in de gemeenteraad en het college van B&W.
- We evalueren in 2024 de (bijgestelde) vergaderstructuur van de gemeenteraad.
- We organiseren in juni 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement op toegankelijke en rechtmatige wijze.
- Om jongeren kennis te laten maken met onze democratie en besluitvormingsprocessen blijven we actief de Kinderburgemeester en Jongerenraad ondersteunen.

Open bestuursstijl

We werken in 2024 net als in voorgaande jaren aan goede lokale verbindingen tussen burger en bestuur, zowel op het niveau van individuele projecten (zoals bij ontwikkeling van openbaar groen),

als in het algemeen (bijvoorbeeld via 'Buurt aan Tafel' of de buurtuitvoeringsplannen voor de warmtetransitie). Ook initiatieven zoals een dag voor nieuwe inwoners, dragen bij aan 'nabij en open bestuur'.

We houden ook in 2024 aandacht voor de verbinding met jongeren, onder andere via de Kinderburgemeester en Jongerenraad. We betrekken ook in 2024 scholieren en jongeren actief bij de (4 mei)herdenkingen.

We bereiden een vervolg van Buurt aan Tafel (een derde ronde) voor, die 2e helft 2024 of 1e helft 2025 uitgevoerd wordt. Daarbij zoeken we op basis van de evaluatie van de tweede ronde in 2023 zoeken naar een passende vorm (mogelijk meer thematisch dan op per buurt).

We stellen in 2024 kaders voor burgerparticipatie vast samen met de gemeenteraad. Door het verhelderen van de kaders voor burgerparticipatie wordt inwoners duidelijk wat ze van participatie en inspraak mogen verwachten. Hierbij wordt een link gelegd met de implementatie van de Omgevingswet. Dit voornemen stond ook al in de begroting 2023. Door capaciteitsgebrek is dit niet van de grond gekomen.

We onderzoeken de mogelijkheden voor vormen van digitale inwonersparticipatie (bijvoorbeeld met een burgerpanel). Ook dit is een punt dat in 2023 op de agenda stond, maar door capaciteitsgebrek niet is gerealiseerd.

We zien een toenemende behoefte aan ondersteuning in communicatie/participatie. Te denken valt aan de ontwikkeling van kaders voor burgerparticipatie; het beter doordenken en plannen van communicatie-/participatieaanpak in 'de opgaven die ertoe doen' (warmte-transitie, opvang vluchtelingen etc.); ondersteuning op communicatie-instrumenten; ondersteuning in woordvoering en perscontacten en tot slot een betere profilering van de gemeente en inzet op arbeidsmarktcommunicatie. Een uitgebreidere toelichting hierop is opgenomen in de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 over de doorontwikkeling van de organisatie. We werken in 2024 een plan van aanpak uit voor de versterking van de communicatie-/participatiefunctie. Dit kan gedekt worden binnen het budget organisatieontwikkeling. Voor 2025 en verder stellen we voor om (beperkte) capaciteit te ramen voor de communicatie/participatiefunctie. De meerkosten daarvan zijn verwerkt in deze begroting.

In 2024 werken we verder aan een transparante en (digitaal) toegankelijke overheid. Het gaat hierbij om het doorontwikkelen van de nieuwe website (met name de implementatie van DigiD, die in 2023 voorzien was, maar niet uitgevoerd is) en het beter inbedden van door verdergaande transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie (implementatie Wet open overheid (Woo) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en het tijdig publiceren van collegebesluiten).

Constructieve partner in de regio

In diverse samenwerkingsverbanden (Verbonden Partijen) stellen we ons net als voorgaande jaren op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner. We leveren de afgelopen jaren vooral een

bestuurlijke bijdrage. In 2024 willen we nadrukkelijker ambtelijke inzet op voor Rozendaal belangrijke thema's zoals het versterken van natuur & landschap organiseren. Deze ambtelijk inzet is ook nodig omdat er in Gemeenschappelijke Regelingen steeds vaker vraagstukken spelen rond bijvoorbeeld arbeidsmarktkrapte, de noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering of verduurzaming van de diensten. In alle gevallen leidt dit tot gesprekken over nut- en noodzaak, in relatie tot de hoogte van de bijdrage vanuit de eigenaren van deze regelingen, de gemeenten. Rozendaal heeft vaak een 'afwijkende' positie in de manier waarop een verhoging van de bijdrage doorwerkt op onze begroting, vanwege de afwijkende schaal. Juist ook daarom is het belangrijk om vroegtijdig onze stem te laten horen in bijvoorbeeld herverdelingsdiscussies en kosten-verdeel-systematieken. Zie ook de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 over regionale samenwerking.

Bij de uitvoering van onze taken overwegen we voortdurend wat de beste manier is om deze te organiseren. Voor o.a. het sociaal domein werken we daarbij al langjarig intensief samen met de gemeente Rheden. In het voorjaar van 2023 is door de beide colleges van Rheden en Rozendaal geconstateerd dat we graag in een hechtere samenwerking toewerken naar de toekomst. Daarbij willen we ook aandacht geven aan de ambities die de beide gemeenten hebben in de samenwerking en voor de waarden die we delen bij de samenwerking. We hebben de raad hierover geïnformeerd in raadsinformatiebrieven van 19 september 2023 (i.r.t. het sociaal domein) en 2 oktober 2023 (i.r.t. organisatieontwikkeling). We verkennen in 2024 met de gemeente Rheden en desgewenst ook met andere gemeenten in hoeverre we de samenwerking kunnen versterken, op thema's of door andere wijzen van samenwerking. Zo willen we verkennen in hoeverre uitbreiding van de samenwerking op het OOV-terrein toegevoegde waarde heeft. Daarnaast speelt in het kielzog van de sociaal domein-afspraken de vraag in hoeverre het haalbaar is om ook de in Rozendaal kwetsbare burgerzaken-taken in gezamenlijkheid met Rheden te organiseren.

Dienstverlening en Burgerzaken

Dienstverlening: We hebben de afgelopen jaren al stevig geïnvesteerd en stappen gezet in de versterking van de dienstverlening. Mede door personeelsuitval hebben we in 2023 niet de resultaten geboekt die we hadden beoogd. Zo ligt het project implementatie DigiD tijdelijk stil en is de beoogde ambulante dienstverlening ('service aan huis') nog niet opgepakt – wederom door personeelsgebrek/ziekteverzuim. Om de dienstverleningsaanpak te continueren stellen we voor om (voor het eerste kwartaal) hiervoor een extra uitgave te doen. Dit is verwerkt in deze begroting.

Burgerzaken: na een 'dip' in het aantal reisdocumenten de afgelopen jaren, komen we in 2024 weer op het oude niveau van reisdocumenten uitkomen. Dit heeft geen budgettaire gevolgen. Ook bij Burgerzaken zitten we 'krap in de jas' als gevolg van ziekteverzuim. We zien dat de organisatiegraad van de burgerzaken taken kwetsbaar is en dat we niet de gewenste kwaliteit weten te borgen. We doen eind 2023 onderzoek naar hoe we dit naar de toekomst beter kunnen borgen. Daartoe is het in ieder geval al duidelijk dat we gedurende het eerste kwartaal extra moeten inhuren om de basiscapaciteit op peil te houden. Dit is in deze begroting verwerkt.

Informatievoorziening en digitalisering

Met de uitvoering van de Digitale Agenda 2022-2023 hebben we de organisatie staan die nodig is om op een reguliere wijze vanuit inzicht en overzicht te sturen op wat we als Rozendaalse (kern)organisatie nodig hebben op het vlak van informatievoorziening. We hebben fors 'het been bijgetrokken'. In het eerste kwartaal van 2024 informeren we de raad over de afronding van de Digitale Agenda 2022-2023. We verwachten de uitvoering van deze omvangrijke projectenportfolio met goede projectresultaten en een positief saldo af te kunnen sluiten.

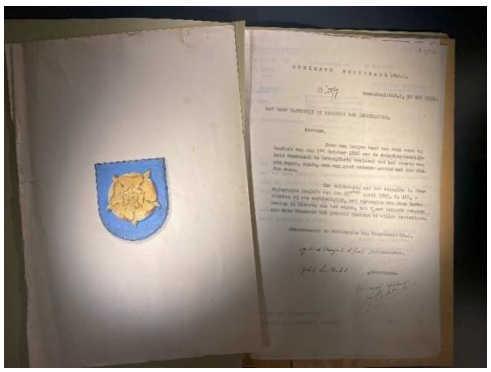

Eventuele ‘losse eindjes’ uit de Digitale Agenda worden naar alle waarschijnlijkheid volledig opgepakt binnen reguliere capaciteit en middelen.

De impact van het DMS op de organisatie is groot en vooral positief te duiden. Medewerkers werken meer en meer procesgericht. Er zijn rollen en functies ingericht op het vlak van functioneel beheer en informatiebeheer. Processen en systemen zijn of worden aan elkaar gekoppeld om informatiestromen efficiënt in te richten. We investeren in 2024 verder in de digitale vaardigheden die nodig zijn om goed en volgens de geldende normen te administreren. In het verlengde van de afsluiting van de Digitale Agenda 2022-2023 bekijken we in hoeverre aanvullende acties nodig zijn om ook de komende jaren het digitale informatiebeheer op peil te houden.

Toekomstbestendige organisatie

In de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 schetsten we de beoogde aanpak voor de doorontwikkeling van de organisatie de komende jaren. We zien dat het richten van de ontwikkeling van en in onze organisatie voor de komende jaren een kwestie is van maatwerk. We zijn uniek in ons formaat, onze uitgangspositie en de sociaaleconomische structuur in onze gemeente. We hanteren dus geen (bestuurskundig) vast model, maar hanteren een aantal richtingwijzers die ons helpen bij de keuzes voor organisatieopgaven die we de komende periode veelvuldig gaan tegenkomen. Die ons helpen om mét de raad en de collega’s telkens een stap in de gewenste richting te zetten. Om te komen tot de gewenste versterking van regie, interne dienstverlening en communicatie en de bedrijfsvoering als ruggengraat van de kernorganisatie werken we aan de in de raadsinformatiebrief uitgewerkte concrete opgaven. In 2024 (en verder) gaat het met name om:

- versterking van de HR-functie en -advisering door de vele personele wisselingen en het effect van de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU);
- wijzigingen in de inrichting van de griffie, Integrale Veiligheid, communicatie/participatie, en de extra inzet op Burgerzaken;
- ontwikkelingen op en rondom het project Opvang van Oekraïners in Rozendaal;
- volgende stappen in de ontwikkeling van de administratieve organisatie en de interne controle (AO/IC);
- uitvoeren van de dienstverleningsaanpak;
- vervolgstappen in het I-domein naar aanleiding van de Digitale Agenda, op te pakken binnen de reguliere begroting en de reguliere personele capaciteit;
- ontwikkelingen in de samenwerking met Rheden en in de regio.

Een deel van deze ontwikkelingen heeft budgettaire consequenties. Deze voorstellen zijn in deze begroting verwerkt.

Gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis

In 2023 onderzochten we nut en noodzaak voor verbouw van het gemeentehuis. Daarover informeerden we de raad per informatiebrief van 3 oktober 2023. We zien op dit moment geen haalbare businesscase om het gemeentehuis te verduurzamen. Wel zien we reden om in 2024 op het vlak van de arbeidsomstandigheden (informatieveiligheid) en de toegankelijkheid voor inwoners aanvullende stappen te zetten. In 2024 zetten we in op:

- eerste acties in het kader van achterstallig onderhoud zoals meubilair, schilderwerk, verlichting en kabelgootjes;
- onderzoek naar huidige stand arbeidsomstandigheden en veiligheid van personeelsleden informatie (waartoe in ieder geval een Risico inventarisatie en evaluatie, RI&E);
- inventarisatie functies en wensen en uitvraag voor functioneel plan in relatie tot (informatie)veiligheid, privacy en toegankelijkheid.

Er is daarnaast ook groot regulier onderhoud van het gemeentehuis nodig, zo blijkt uit inspectierapporten van de Stichting Monumentenwacht Gelderland van de afgelopen jaren. Het dak van het gemeentehuis is toe aan renovatie. We willen dit uitvoeren in 2025. In 2024 werken we een onderhoudsplan uit van het gemeentehuis met daarin aandacht voor groot onderhoud en klein onderhoud (waaronder schilderwerk, hang- en sluitwerk e.d., maar ook de reguliere aanpak voor het interieur).

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
0.1 Bestuur	22.880	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	36.814	41.960	65.570	67.073	71.552	76.217
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	11.614	11.890	13.400	13.665	13.930	14.195
0.4 Overhead	29.353	29.332	33.352	33.962	34.582	35.212
0.5 Treasury	76.377	95.500	207.000	207.500	193.000	190.000
0.61 OZB woningen	389.428	428.644	440.017	473.502	509.535	548.311
0.62 OZB niet-woningen	62.975	64.374	71.157	76.572	82.399	88.670
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	3.447.034	3.419.214	3.810.151	4.048.161	3.863.554	3.937.360
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	**4.076.474**	**4.090.914**	**4.640.647**	**4.920.435**	**4.768.552**	**4.889.965**
Lasten						
0.1 Bestuur	453.344	467.111	511.805	536.940	559.082	574.475
0.2 Burgerzaken	54.794	69.400	83.901	85.579	88.875	91.365
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.877.547	1.910.486	2.054.657	2.057.020	2.085.304	2.159.318
0.5 Treasury	0	0	0	1	2	3
0.61 OZB woningen	40.547	32.685	35.400	36.100	36.800	37.500
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	8.146	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-11.257	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	**2.423.123**	**2.489.682**	**2.695.763**	**2.725.641**	**2.780.063**	**2.872.661**
Saldo van baten en lasten	**1.653.351**	**1.601.232**	**1.944.884**	**2.194.794**	**1.988.489**	**2.017.303**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	288.576	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**281.890**	**-1.664**	**-2.192**	**-2.192**	**-2.192**	**-2.192**
Geraamd resultaat	**1.935.241**	**1.599.568**	**1.942.692**	**2.192.602**	**1.986.297**	**2.015.111**

De stijging van opbrengsten Treasury ontstaat door de alsmaar stijgende rentepercentages. Hierdoor worden er beter rendementen gehaald op onze uitzettingen.

We voorzien dat binnen dit programma aanvullende middelen nodig zijn in vergelijking met 2023. Dit heeft, naast de nieuwe ontwikkelingen die we hieronder beschrijven, vooral te maken met indexering en inflatiecorrectie. Op een post zoals salarissen zijn dit relatief grote bedragen (zie paragraaf Bedrijfsvoering). Daarnaast is de post representatiekosten bijgesteld naar een realistisch niveau dat past bij een gemeente als Rozendaal, waarin nabijheid, representativiteit en een het onderhouden van netwerken van groot belang zijn. De laatste jaren was structureel sprake van (enige) overschrijding van deze post. Door deze nu op te hogen met € 7.000, begroten we realistisch.

In de raadsinformatiebrief Organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023 is een overzicht opgenomen van de elementen die leiden tot aanvullende middelen in programma 0. Dit betreft met name versterking van de HR-functie en -advisering (+ € 35.000 voor de jaren 2024 en 2025); de verwachte kosten van de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU; de meerkosten variëren per jaar en liggen tussen de + € 10.000 en + € 46.000 voor de jaren 2024 tot en met 2027); versterking op het taakveld bestuur en ondersteuning, bedoeld voor communicatie en participatie (+ € 20.000 vanaf 2025); anticiperen op (aanhoudend) (ziekte)verzuim bij Burgerzaken (+ eenmalig € 31.600 voor 2024) en aanvullende inhuur voor de uitvoering van de aanpak dienstverlening (+ € 10.000 in 2024).

Om ervoor te zorgen dat genoemde mankementen aan het gemeentehuis niet leiden tot achterstallig onderhoud zoals houtrot en lekkages voorzien we voor 2024 een investering van € 20.000. Het gaat hier om uitgesteld onderhoud dat in 2023 uitgevoerd zou worden, maar wat niet mogelijk is gebleken. Daarnaast verwachten wij voor de voorbereidingskosten verduurzaming gemeentehuis € 15.000 nodig te hebben. Dit zorgt voor een stijging van de afschrijvingskosten vanaf 2026 € 8.800. Het onderhoud aan de gemeentewerf kan uit de reguliere budgetten worden bekostigd.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	201.928	310.355	327.010	401.954
Verklaring:				
RVU regeling	-18.300	-10.200	-34.600	-47.000
Toename pensioenlasten voormalige bestuurders	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400
Afname storting voorziening pensioenen	5.000	5.000	5.000	5.000
Leren en ontwikkelen	-10.000	-10.200	-10.400	-10.600
Verlaging post organisatieontwikkeling	10.000	10.200	10.400	10.600
Communicatie		-20.000	-20.000	-20.000
Reis- en verblijfkosten	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700
Hogere kosten extern advies (accountant en UPO)	-3.850	-3.850	-3.850	-3.850
Voorbereidingskosten gemeentehuis/duurzaam	-15.000	0	0	0
Aanschaffingen gemeentehuis	-20.000	0	0	0
Representatie en voorlichting	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Huwelijksleges	5.000	5.000	5.000	5.000
Hogere opbrengst rente	52.000	52.000	65.000	90.000
Hogere opbrengst gemeentefonds	71.800	133.700	74.400	148.200
Inhuur HRM	-35.000	-35.000	0	0
Hogere afschrijving investeringen gemeentehuis	0	0	-8.800	-8.800
Hogere ozb door inflatie	0	0	38.000	81.000
Besparing salarissen mbt nieuw personeel incl cao	77.000	77.000	77.000	77.000
Stelpost inflatie uit kadernota betrekking op andere programma's	94.000	110.000	128.000	144.000
totaal mutaties	195.550	296.550	308.050	453.450
restantverschil	6.378	13.805	18.960	-51.496

We voorzien vanwege de oplopende rentestanden toegevoegde waarde in het zogeheten schatkistbankieren. We schatten een meeropbrengst van € 52.000 oplopend naar € 90.000 als gevolg van de stortingen. Zie ook paragraaf Treasury.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2024	Begroting Rozendaal 2023
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	7,0	7,0
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,0	7,0
Apparaatskosten (€ per inwoner)	1.174	1.124
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	12%	8%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	135.430	96.120
Overhead (% van totale lasten)	21%	39%

Een toelichting op deze cijfers is terug te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Gelders Archief
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Vereniging Nederlandse Gemeenten
- K80 (netwerk kleine gemeenten)
- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 1: Veiligheid

Inleiding

Uitgedrukt in feiten en cijfers, of afgezet tegen landelijke trends of buurgemeenten, is Rozendaal een veilige gemeente. Toch kan een enkel incident, of de inrichting en sfeer in een straat of buurt, ervoor zorgen dat iemand zich onveilig voelt. We zetten in op het behoud van de objectieve en subjectieve veiligheid, omdat voor inwoners niet alleen de feitelijke veiligheid, maar ook de beleving daarvan bijdraagt aan het prettig wonen en leven in ons dorp. Binnen dit programma werken we daarom aan de randvoorwaarden om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. We voeren de wettelijke taken uit op het terrein van openbare orde en veiligheid. We leggen daarbij de verbinding met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, verkeer en milieu en volksgezondheid en het sociaal domein/zorg.

Beleidsdoel

Onze inzet, en die van onze partners in het veiligheidsdomein, is gericht op de volgende strategische doelstelling*: in Rozendaal zijn en voelen inwoners zich veilig*. Deze doelstelling heeft een objectieve component: 'veilig zijn' en een subjectieve component: 'veilig voelen'. Deze twee gaan vaak, maar niet altijd samen.

Wat willen wij bereiken?

Onze inspanningen zijn voor 2024 en verder gericht op drie effecten:

1. sociale veiligheid: ondersteunen van veilig samenleven;
2. fysieke veiligheid: voorkomen van schade door ongevallen en branden;
3. digitale veiligheid: voorkomen van schade door verstoring, uitval of misbruik van digitale producten en diensten.

Deze drie beoogde effecten zijn beschreven in het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2023-2026 dat de gemeenteraad in februari 2023 heeft vastgesteld. Dit vormt de basis voor de activiteiten de komende jaren. We zetten in op preventie, bewustzijn, weerbaarheid, samen- en zelfredzaamheid. Bestuurlijk is de burgemeester verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. We kijken echter met een brede bril naar dit domein. Veiligheid heeft betrekking op de fysieke omgeving, denk aan het aanbrengen van voldoende verlichting bij de aanleg van een nieuwe buurt, maatregelen om een weg verkeersveiliger te maken of preventieve maatregelen om natuurbranden te voorkomen. En veiligheid werkt door in de sociale omgeving: denk aan overlastklachten en de inzet van Buurtbemiddeling daarbij, of aan het werk van de politie rond mensen met verward gedrag. Daarmee is uiteindelijk het gehele college aan zet om de doelen en uitgangspunten uit het IVB te verwezenlijken.

Sociale veiligheid

Samenwerking in een sluitende keten

We werken op het brede veiligheidsdomein samen met politie, Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners, zoals de Veiligheidsregio en onze buurgemeente Rheden. Die samenwerking is voor de

(wettelijk verplichte) Veiligheidsregio vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling. Voor de samenwerking met de gemeente Rheden zijn bilaterale afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over onderlinge bijstand in het geval van een ramp of crisis en voor de inzet van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's).

Overleg tussen burgemeester, politie en OM (de 'gezagsdriehoek') vindt plaats op de schaal van het Basisteam IJsselwaarden (gemeenten Rheden, Doesburg en Rozendaal). Dit basisteam werkt de afgelopen jaren samen met het Basisteam Rivierenland-Oost (Zevenaar, Duiven en Westervoort). Tussen gemeenten, politie en het OM zijn op basis van het meerjarenplan voor het basisteam voor de periode 2023-2026 de volgende prioriteiten afgesproken:

- ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
- cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

Op het niveau van de Veiligheidsregio vindt overleg tussen burgemeesters, politie en OM plaats in het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO).

Om tot een sluitende keten te komen (van preventie tot repressie en vervolging) en om de koppeling tussen met name de domeinen veiligheid en zorg handen en voeten te geven participeren we in diverse lokale en regionale gremia:

- het Veiligheidshuis (casusoverleg in de keten zorg- en veiligheid);
- Veilig Thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling);
- het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), met name voor de bestrijding van ondermijning (via 'Samen Weerbaar', zie onder);
- het regionaal (bestuurlijk) overleg zorg & veiligheid;
- Buurtbemiddeling (om zo veel mogelijk conflicten op te kunnen lossen zónder BOA's of politie).

<u>Inzet tegengaan ondermijning</u>
Ten aanzien van ondermijning/georganiseerde criminaliteit zijn gemeenten niet meer weg te denken in de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Om als volwaardige partner mee te doen in de integrale aanpak daarvan moeten wij weerbaar zijn tegen negatieve invloeden van buitenaf. Daarbij is het van belang dat wij de interne organisatie op orde hebben. Om inzicht te krijgen in onze weerbaarheid hebben wij in 2023 een weerbaarheidsscan uit laten voeren door het Regionaal informatie en expertisecentrum ter bestrijding van ondermijnende criminaliteit (RIEC), waarin aanbevelingen worden gegeven om onze weerbaarheid te vergroten.

Onze gemeente is samen met andere gemeenten in onze regio aangesloten op het project 'Samen Weerbaar' van het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland. Samen Weerbaar richt zich op vier thema's die een enorme impact hebben op de veiligheid en leefbaarheid in de buurt, namelijk de aanpak van drugscriminaliteit, witwassen, zorgfraude en mensenhandel. Tussen de deelnemende gemeenten is afgesproken dat deze zich ter versterking van hun informatiepositie, bijvoorbeeld ten aanzien van zorgfraude of andere vormen van ondermijnende criminaliteit, zich aansluiten bij de Stichting Meld Misdaad Anoniem (MMA).

<u>Lokale communicatie en samenwerking met inwoners</u>
De inzet van inwoners zélf is immers onmisbaar in een veilig Rozendaal. We stimuleren en ondersteunen daarom de lokale WhatsApp-veiligheidsgroepen en zetten in op communicatie als belangrijk preventief instrument.

Fysieke veiligheid

Brandweer (Veiligheidsregio Gelderland-Midden)
We willen de uitvoering van de wettelijke taken in de brandweerzorg door VGGM voor de toekomst kwalitatief en efficiënt blijven borgen. We willen daarbij blijvend kritisch zijn op (verdere) kostenstijgingen die neerslaan bij de individuele gemeenten. Zie verder onder 'wat mag het kosten'.

Natuurbrandbeheersing
Met het oog op de klimaatverandering en de daarmee verband houdende lange droogteperiodes, moet de brandweer, in samenwerking met de deelnemende gemeenten, de Provincie Gelderland én natuur-beherende organisaties en terreineigenaren, veel energie steken in het voorkomen van natuurbrand en de bestrijding daarvan. In samenwerking met de brandweer en andere partners willen we omstandigheden creëren waarin de kans op natuurbrand zo klein mogelijk wordt en de mogelijkheden tot een effectieve natuurbrandbestrijding worden geoptimaliseerd. Omdat Rozendaal aan de rand van een bosrijke omgeving ligt, hebben we natuurbrandbestrijding ook opgenomen als een van de prioriteiten in het IVB 2023-2026.

In juli 2023 is in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio is het herziene plan van aanpak. Natuurbrandbeheersing Gelderland besproken. Op basis daarvan is sprake van een twee sporenaanpak:

1. Inzet op risicovolle locaties (recreatie, zorg, wonen & werken en vitale objecten): een lokale, objectgerichte aanpak in de natuurgebieden (en de grenzen daarvan), gericht op gebouw(eigenaren en gebruikers). Voor dit spoor ligt de regiefunctie bij de gemeente. Afhankelijk van de reikwijdte van de definitie lijkt de aanwezigheid van de hiervoor genoemde objecten vooralsnog beperkt: in het buitengebied van Rozendaal zijn relatief weinig woningen te vinden, nauwelijks risicovolle objecten en geen gebouwen met een zorgfunctie. Eind 2023 vinden per gemeente gesprekken met de projectleider van VGGM plaats om te komen tot een nadere afstemming en zo nodig een gemeentelijk plan van aanpak. Indien daar voor onze gemeente extra kosten uit voortvloeien komen wij daar bij u op terug.
2. Inzet op de natuur zelf (onderhoud, begroeiing etc.) en infratracés. In dit tweede spoor zijn provincie en rijk de belangrijkste actoren. Gemeentelijke inzet lijkt hier beperkt.

Opvang zwerfdieren
We willen blijvend invulling geven aan onze wettelijke verplichting voor de opvang van zwerfdieren. We zijn in overleg met de gemeenten in onze omgeving, negen in totaal, om de afspraken over de uitvoering van die wettelijke taak ook voor de toekomst te borgen.

Digitale veiligheid

Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime is het tweede speerpunten in ons IVB 2023-2026. Cybercrime – in de vorm van het platleggen van een netwerk – kan niet alleen anderen, maar ook onze eigen organisatie treffen. In samenwerking met onze IT leverancier zorgen wij ervoor dat de kennis van onze medewerkers up to date is, dat zij op de hoogte zijn van de meest recente dreigingen en dat wij aan de nieuwste normen voldoen. Ten aanzien van gedigitaliseerde criminaliteit willen wij graag aansluiten op deze prioriteit binnen het Basisteam IJsselwaarden door het geven van algemene voorlichting via het gemeenteblad 'In de Roos' en via onze website. Daarnaast willen wij specifieke voorlichting verzorgen voor kwetsbare doelgroepen als ouderen en jongeren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

- We geven uitvoering aan de wettelijk verplichte taken:
    - Openbare orde: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de Algemene plaatselijke verordening (APV);
    - Drank & horeca: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de Alcoholwet;
    - Evenementen: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de APV;
    - Brandpreventie en -bestrijding: door de Veiligheidsregio (VGGM);
    - Rampenbestrijding en crisisbeheersing: In samenwerking met de gemeente Rheden en de VGGM.
- We nemen ambtelijk en bestuurlijk deel aan diverse regionale samenwerkingsvormen en al dan niet verplichte regionale verbanden op het gebied van veiligheid (VGGM, gezagsdriehoek en DVO, regio-overleg zorg & veiligheid etc.).

Sociale veiligheid

- We bezien hoe we uitvoering geven aan de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan die we in 2023 door het RIEC hebben laten uitvoeren.
- We continueren de ondersteuning van de WhatsApp veiligheidsgroepen, die een belangrijke rol vervullen rond (het voorkomen van) misdrijven zoals woninginbraak en autocriminaliteit.
- We gebruiken ons gemeenteblad 'In de Roos' om met regelmaat informatie te delen en bewustwording te verhogen over onder meer het tegengaan van cybercrime, woninginbraken en ondermijnende activiteiten zoals heling en (zorg)fraude.
- We sluiten ons aan bij Meld Misdaad Anoniem.

Fysieke veiligheid

Brandweer

- We blijven de nadere onderbouwing van de noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering van de VGGM en de bijbehorende kostenuitzetting nauwgezet volgen. We blijven richting de Veiligheidsregio inzetten op het belang van grip op samenwerking(sverbanden), om dubbelingen in de uitvoering te voorkomen en optimaal gebruik te maken van de al aanwezige voorzieningen in het voorliggende veld. Ook vragen we blijvend ruimte voor het gesprek over de vraag of elke taak ook daadwerkelijk door de VGGM (m.n. deel GGD) uitgevoerd moet worden, dan wel of elke taak voor álle gemeenten moet worden uitgevoerd.
- In overleg met de brandweer, provincie, omliggende gemeenten, natuurorganisaties en andere partijen willen we bezien welke specifieke maatregelen er voor ons grondgebied genomen moeten/kunnen worden om het risico op natuurbrand te verkleinen (spoor 1 uit de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing).

Opvang zwerfdieren

We sluiten voor eind 2023 naar verwachting een nieuw contract met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. om invulling te geven aan onze wettelijke verplichting voor de opvang van zwerfdieren. In september 2023 hebben negen samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem daartoe een intentieovereenkomst getekend. Daaraan is een lang traject voorafgegaan, wat uiteindelijk geresulteerd heeft in overeenstemming over het uitgangspunt dat de te betalen vergoeding jaarlijks wordt bepaald op basis van de vastgestelde begroting van het Dierentehuis. Het Dierentehuis heeft

een begroting gepresenteerd en een voorstel gedaan voor de wijze waarop de jaarlijkse begroting en de daarop te baseren vergoeding zal worden vastgesteld. We zijn daarover op dit moment nog met het Dierentehuis in gesprek.

Digitale veiligheid

Naast communicatie via In de Roos organiseren we op maat aanvullende communicatie- en informatieactiviteiten om bewustwording op (het voorkomen van) cybercrime en digitale criminaliteit te verhogen, zoals de in oktober 2023 voorziene bijeenkomst over bankfraude, met name bedoeld voor senioren.

Wat mag het kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	376	500	500	510	520	530
totaal baten	**376**	**500**	**500**	**510**	**520**	**530**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	99.151	124.425	155.017	209.107	213.288	237.549
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.030	12.520	62.885	64.032	65.200	66.388
totaal lasten	**103.181**	**136.945**	**217.902**	**273.139**	**278.488**	**303.938**
Saldo van baten en lasten	**-102.805**	**-136.445**	**-217.402**	**-272.629**	**-277.968**	**-303.408**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-102.805**	**-136.445**	**-217.402**	**-272.629**	**-277.968**	**-303.408**

De opgenomen baten bij taakveld 1.1. bestaan uit de opbrengsten van leges.

De opgenomen lasten bij taakveld 1.1. bestaan grotendeels uit de deelname aan de VGGM voor de brandweer en de rampenbestrijding. De lasten bij taakveld 1.2 nemen toe door de invulling van de OOV taken. Dit moet in samenhang worden gezien met de organisatie ontwikkeling waarbij ook de functie van de griffier wordt verstevigd.

Brandweer

Zoals verwoord in het raadsvoorstel met betrekking tot de Jaarstukken 2022 en ontwerpbegroting 2024 VGGM (op 4 juli 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd), stijgen de kosten voor brandweerzorg de komende jaren harder dan verwacht. Enerzijds heeft dat te maken met de sterke inflatie en de daarmee verband houdende forse loon- en prijsstijgingen, anderzijds betreft het een noodzakelijke versterking van de bedrijfsvoering van VGGM als geheel (dus het deel brandweer én het deel GGD). Ten slotte hangt ook nog het (her)huisvestingsvraagstuk van de brandweer boven de markt. Het grootste deel van de toename van de gemeentelijke bijdrage heeft betrekking op voornoemde loon-prijscompensatie. Die zorgt voor sterk gestegen loonprijzen, stijging van huur, ICT-middelen en onderhoudskosten. In het afgelopen jaar heeft met name de crisissituatie betreffende het tekort aan opvangplaatsen voor vluchtelingen veel van de Veiligheidsregio’s gevergd. Daarvoor was, met name tijdens de coronacrisis, al gebleken dat de bedrijfsvoering van VGGM ‘knap en krap’ georganiseerd is. De VGGM ziet het als noodzakelijk om de bedrijfsvoering op korte termijn te versterken.

De opgenomen lasten bij taakveld 1.2. bestaan uit de uitvoeringkosten voor OOV-taken, VGGM voor OOV-taken en diverse kleinere posten.

Opvang zwerfdieren

De kosten voor de (wettelijk verplichte) opvang van zwerfdieren stijgen naar verwachting fors, als gevolg van het nieuwe contract dat we – samen met acht andere gemeenten – voor het einde van 2023 met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. hopen te sluiten. Deze stichting heeft te maken met stijgende onderhoudslasten door de nieuwbouw, de reserveringen die het DT vanaf nu ook wil aanleggen voor toekomstige investeringen en de stijgende personeels- en materiaallasten waar het Dierentehuis mee te maken heeft.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-72.707	-77.279	-79.693	-85.133
Verklaring:				
Toename VGGM kosten agv inflatie e.d.	-20.350	-23.900	-25.000	-25.500
Kostentoename dierenasiel	-2.000	-2.040	-2.060	-2.080
Ondersteuning OOV taken	-48.000	-48.960	-49.939	-50.938
Totaal mutaties	-70.350	-74.900	-76.999	-78.518
restantverschil	-2.357	-2.379	-2.693	-6.615

Beleidsindicatoren

Er zijn twee verplichte beleidsindicatoren die een relatie hebben met het programma Veiligheid: het aantal verwijzingen naar Halt en het aantal misdrijven. Beide worden weergeven per 1.000 inwoners. De kleine aantallen in Rozendaal (bijv. kleine aantallen jongeren) kunnen leiden tot een vertekening in het beeld. De landelijk beschikbare informatie onderschrijft het beeld van Rozendaal als zeer veilige gemeente.

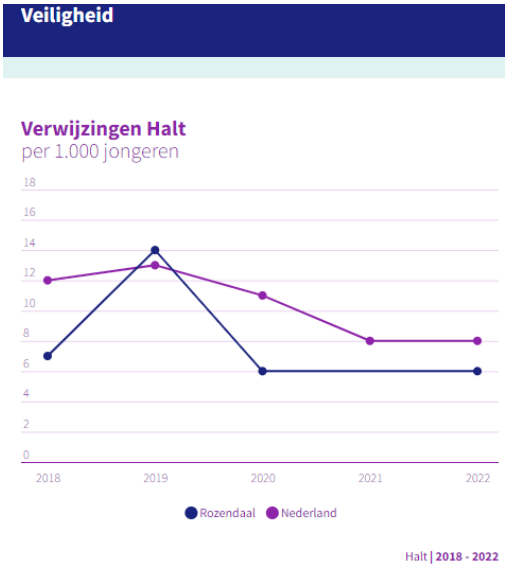

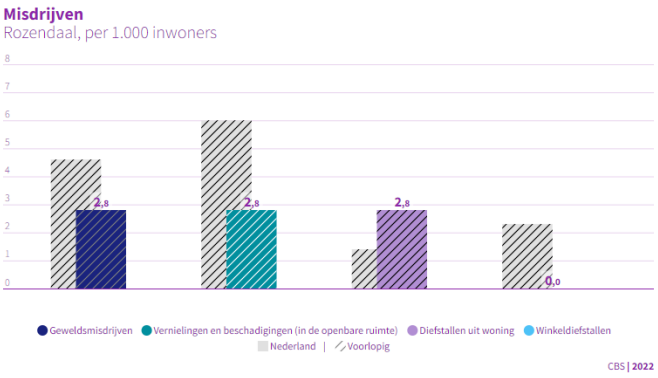

Toelichting: In de door het CBS aangeleverde data zijn geen recentere cijfers beschikbaar dan tot 2022.

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partij verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 2: Verkeer en Vervoer

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan resultaatgericht verkeers- en vervoerbeleid gericht op veilig gebruik van de wegen, fiets- en wandelpaden. We zetten ook in op een goede verkeerscirculatie voor alle weggebruikers van onze wegen maar ook die van de provincie. Een goed openbaar vervoersnet vinden wij essentieel voor Rozendaal. De gemeente heeft een zorgplicht om de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte in stand te houden. Daarnaast wordt samengewerkt met ketenpartners aan het verbeteren van de bestaande infrastructuur.

Beleidsdoel

Het leveren van een kwalitatieve bijdrage aan de aanleg, de verbetering en de instandhouding van de infrastructuur en de leefbaarheid.

Wat willen wij bereiken?

Verkeersveiligheid

Wij willen een zo'n optimaal mogelijke leefbaarheid en verkeersveiligheid nastreven zonder dat dit afbreuk doet aan de bereikbaarheid. Deels hopen wij dat met het terugdringen en vervangen van verouderde verkeersborden dit doel bereikt wordt. Daarnaast investeren we in veilige en duurzame wegen en fietspaden door adequaat beheer.

Wandelpaden

Met de aanleg van het wandelknooppunt willen wij de Veluwezoom voor wandelaars aantrekkelijker maken en houden. De in onze gemeente aanwezige wandelpaden zijn in beheer bij het Routebureau.

Openbaar vervoer

We willen onze dorpskern goed bereikbaar hebben en houden. Het openbaar vervoer voor Rozendaal loopt dwars door onze dorpskern over de Provincialeweg de N785. De buslijn moet een goede verbinding vormen tussen de belangrijkste punten in onze regio.

Openbare verlichting

We willen goede openbare verlichting omwille van de algemene veiligheid. Het past bij de huidige ambitie op weg naar een duurzamer Rozendaal om de openbare verlichting energiezuiniger te maken en deze te dimmen.

Openbare ruimte

Wij willen voor het beheersen van onkruid op verharding geen gebruik maken van chemische bestrijdingsmiddelen. Dit samen met de verouderde bestrating en het voor onkruid groeizaam weer maakt de beheersing lastig. Toch vinden we dat dit nog wat beter kan. De inrichting van de openbare ruimte willen wij beter laten passen in het huidige straatbeeld. Om dit te bereiken moet het verouderde meubilair vervangen en gemoderniseerd worden.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Verkeersveiligheid

Onderhoud Wegen

Hieronder vallen de reguliere werkzaamheden van onze gemeente voor het onderhoud van de wegen (inclusief trottoirs) en fietspaden waarvan wij beheerder zijn, het nemen van verkeersbesluiten als noodzakelijk, alsook het volgen van de verkeersveiligheidsbeleving en oriënteren op kansen voor een veiliger en toegankelijker Rozendaal.

De raad heeft de ambitie uitgesproken om bij het wegenonderhoud van de wegen binnen de bebouwde kom uit te gaan van beklinkering van de wegen. Dit houdt in dat in woonstraten die geen doorgaande verkeersfunctie hebben, het asfalt stapsgewijs vervangen gaat worden door klinkerbestrating op basis van noodzaak tot renovatie. Wegen die wél die doorgaande verkeersfunctie hebben, ook in het buitengebied, blijven uitgevoerd in asfalt.

- We willen in 2024 de Steenhoek renoveren en de straat voorzien van gebakken klinkers. Tijdens de renovatie worden er ondergrondse hemelwater reservoirs aangebracht. Klinkerbestrating levert ook een bijdrage aan de infiltratie van regenwater in de bodem.
- In dit kader willen we de sleuven die in het asfalt zijn ontstaan door werkzaamheden weer herstellen. Deze sleuven zijn ontstaan door werkzaamheden als het maken van huisaansluitingen rioleringen en het leggen van kabels en leidingen. Door het aanbrengen van asfalt worden de wegen weer hersteld. We letten erop dat alleen de sleuven worden hersteld waar de komende jaren geen groot onderhoud wordt voorzien of die meegenomen kunnen worden tijdens werkzaamheden van derden.
- Verder gaan wij onderzoeken of wij het aantal verkeersborden kunnen terugdringen en gaan wij verouderde verkeersborden vervangen.

Kerklaan-Beekhuizenseweg

Het is van belang dat de verkeerssituatie op de Kerklaan-Beekhuizenseweg voldoet aan de eisen die we daarvoor stellen vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid, toegankelijkheid en beleving. Daarvoor hebben we in 2021 maatregelen genomen, zoals de aanleg van plantvakken en een oversteekplaats. Daarnaast zijn er extra verkeers- en waarschuwingsborden op het traject toegepast.
Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Hierbij wordt gedacht aan het aanpassen van de beplanting om die robuuster te maken. De bewoners hebben voorgesteld om de verkeersaanpassingen eerste uit te voeren met tijdelijke maatregelen. Dit met de gedachte dat als de verkeersmaatregelen niet leiden tot verdere verkeersveiligheid er geen onnodige maatregelen worden getroffen en daarmee geen onnodige kosten hoeven te worden gemaakt.

Rozendaal trekt bijna 80.000 euro uit voor verkeersplan

Wielrenners rijden vaak met grote snelheid de dorpskom van Rozendaal binnen. ARCHIEFFOTO GERARD BURGERS

Kerklaan op de schop

De brede en rechte Kerklaan door Rozendaal moet de uitstraling krijgen die hoort bij de 30km-zone waarin de straat ligt. Verkeerswethouder Marieke Albricht legt diverse plannen voor aan de gemeenteraad om de veiligheid te verbeteren.

Quirijn Visscher
Rozendaal

Kruisingen nabij Kasteel Rosendael worden kleiner met een stervormig uiterlijk. Stukken asfalt in

De gemeenteraad mag op 9 februari stemmen over de plannen. Wethouder Albricht heeft vooraf overlegd met omwonenden, politie en wielersporters. Voor het nieuwste verkeerplan is veel draagvlak, merkt ze. Goedkoop is de ingreep niet: 79.500 euro, ofte-wel 46 euro per Rozendaler. Het geld moet uit de goedgevulde algemene reserve komen.

De verkeersveiligheid op de Kerklaan houdt de gemoederen al langer bezig, zeker nadat in 2018 een 83-jarige fietsster om het leven

d'Italia. Het is voor sporters verleidelijk om heuvelaf rijdend de vaart erin te houden in de bebouwde kom.

Maar dat gaat komend voorjaar veranderen. „Wielrenners en an-

Verkeer zal de neiging krijgen om vaart te minderen

– Marieke Albricht, wethouder

een brede 50-kilometerwe
singen worden kleiner do
'happen' uit de hoeken wor
nomen." Eerdere maatrege
de verkeersveiligheid te re
zoals met plastic drempels,
ten niet.

Het gemeentebestuur he
der geprobeerd om voor
geld de Kerklaan veiliger te
Nu dat niet mogelijk blijkt,
alsnog de portemonnee get

Rozendaal wil ook over
sing van de rotonde Schelm
Kerklaan gaan praten met
naar ervan: de provincie

Verkeersveiligheid N785 (Schelmseweg-Ringallee).

De provinciale weg N785 loopt dwars door onze dorpskern en moet (verkeers)veilig zijn. Groot onderhoud is gepland door de provincie in 2024 voor de Schelmseweg en 2026 voor de Ringallee. Wij vragen hierbij aandacht voor het nemen van maatregelen om de provinciale weg veiliger te maken.
De provincie is in het kader van de voorbereidingen van het groot onderhoud in gesprek met de gemeenten Rheden en Rozendaal en de aanwonenden over de leefbaarheid en verkeersveiligheid van

de N785, die zich verenigd in de Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar. De provincie stemt met de Belangengroep N785 af over de te nemen verkeersmaatregelen.

Masterplan Veluwezoom
In 2022 is het masterplan Veluwezoom goedgekeurd door de raden van Rheden en Rozendaal. Het primaire doel is om de intensiteit van het gemotoriseerd verkeer terug te dringen en met name het zogenaamde rondjes rijden. Dat doen wij door gedeeltelijke afsluiting en spreiding van toegang en parkeren. Dit heeft naar verwachting ook een gunstig effect op met name de Kerklaan en Beekhuizenseweg. In 2024 en 2025 is onze inzet er op gericht om als opdrachtgever te participeren in de projectfase van het Masterplan Veluwzoom. De ambtelijke investering wordt naar verwachting daarna minder. In de beheerfase ligt het zwaartepunt van de inzet bij Natuurmonumenten.

Fietspaden
Wij onderhouden de fietspaden adequaat. Onze fietspaden in het buitengebied zijn – mede op basis van het fietspadenplan – grotendeels in beton uitgevoerd. Het betreft in totaal een 12 km aan in beton uitgevoerde fietspaden. Hiervoor zien we beperkte inzet in het kader van klein onderhoud. Daarnaast is er sprake van 4.4 km aan asfaltpaden, die we wel op reguliere basis hebben te onderhouden. Daartoe is – bij vaststelling van het fietspadenplan- al ingestemd met ophoging van het reguliere onderhoudsbudget met € 5.000. Deze ophoging wordt verwerkt bij de nu voorliggende begroting. In 2026 evalueren we de renovatie van de asfaltpaden.

Wandelpaden
We verzoeken de Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen (GLK) om toestemming te verlenen om de wandelroute over hun grondgebied te laten passeren.

Openbaar vervoer
Met de provincie en de vervoerder maken we afspraken over de dienstregeling van het openbaar vervoer in 2024 en verder. We hebben afgesproken dat buslijn 88 weer een reguliere bus wordt die de haltetaxi gaat vervangen. De route blijft Arnhem CS richting het voormalige ziekenhuis Velp en retour. Op het moment dat ziekenhuis Velp definitief gesloten wordt zal buslijn 88 als eindhalte de Beekhuizenseweg in Velp aan doen en via de rotonde terug rijden naar Arnhem CS. Vanaf eindhalte Beekhuizenseweg kunnen reizigers op verschillende buslijnen overstappen richting Arnhem of Dieren.

Openbare verlichting
De in 2023 vervangen 194 armaturen zijn voorzien van een installatie, zodat deze openbare verlichting op nader te bepalen tijdstippen kan worden gedimd. Daarnaast waren er al eerder 90 armaturen aangebracht die geschikt zijn om te dimmen. In het totaal gaan we 284 stuks armaturen dimmen dit met het oog op besparing van energie, beleving en het bevorderen van het natuurlijk nachtleven van veel soorten. Uit een onderzoek is gebleken dat 245 stuks armaturen niet geschikt zijn om te dimmen en dat het aanpassen van deze armaturen kostbaar en moeilijk uitvoerbaar blijkt. Deze armaturen worden, nadat die zijn afgeschreven, vervangen door dimbare exemplaren.

Openbare ruimte
Om een zo'n prettig mogelijke openbare ruimte te creëren en te behouden zetten wij het komende jaar in op de volgende acties.

- Wij gaan aan de hand van een meerjarige onderhoudsagenda jaarlijks een deel van het straatmeubilair vervangen.
- Wij gaan in 2024 het toezicht versterken door het uitvoeren van schouwen. Verder evalueren we de huidige aanpak van onkruidbestrijding op wegen en trottoirs of en zo ja wat voor een andere aanpak gewenst is. Op basis van deze evaluatie zal er een nieuw aanbestedingstraject gestart worden.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	3.460	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**3.460**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	166.947	173.327	208.774	210.711	213.685	217.985
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**166.947**	**173.327**	**208.774**	**210.711**	**213.685**	**217.985**
Saldo van baten en lasten	**-163.487**	**-173.327**	**-208.774**	**-210.711**	**-213.685**	**-217.985**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	278.422	31.670	9.112	9.112	9.112	9.112
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	257.613	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**20.809**	**22.467**	**-91**	**-91**	**-91**	**-91**
Geraamd resultaat	**-142.678**	**-150.860**	**-208.865**	**-210.802**	**-213.776**	**-218.076**

De opgenomen lasten bij taakveld 2.1. bestaan uit onderhoud wegen, onderhoud fietspaden, openbare verlichting en gladheidsbestrijding.

Ondanks de hoge inflatie stijgen de kosten beperkt in 2024. Dit komt door het wegvallen van eenmalige investeringen in de voorgaande jaren. Echter vanaf 2025 zien we en stijging van de kosten. Hieronder geven wij aan wat de oorzaak is van de stijging:

- Beheer fietspaden buitengebied: om de twee uitgevoerde fietspaden adequaat te blijven beheren moet het onderhoudsbudget verhoogd worden met € 5.000. Voor de verder renovatie van het fietspad is vanaf 2025 een investering nodig van circa € 250.000. De afschrijvingslasten worden vanaf 2026 opgenomen in de begroting.
- Asfalteren van ontstane sleuven in het wegdek: we nemen voor het herstel van de sleuven in de begroting van 2024 een bedrag op van € 27.000.
- Verkeersborden: vanaf 2024 voorzien we een toename in kosten van € 3.125 per jaar voor de vervanging van verkeersborden.
- Straatmeubilair: de structurele kosten zijn € 5.625 per jaar, te begroten vanaf 2024.
- Masterplan Veluwezoom: in 2024 en 2025 is onze inzet er op gericht om als opdrachtgever te participeren in de projectfase. In de raad van 31 mei 2022 is besloten een krediet voor een bijdrage aan de uitvoeringskosten ter hoogte van € 215.000 en een jaarlijkse bijdrage in de beheerkosten van € 8.800 te begroten. Dit beheerbudget wordt van kracht na de projectfase, daarmee nemen we het (geïndexeerd) vanaf 2025 in de begroting op.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-34.990	-23.297	-24.521	-17.572
Herstel sleuven	-27.000	0	0	0
totaal mutaties	-27.000	0	0	0
restantverschil	-7.990	-23.297	-24.521	-17.572

Beleidsindicatoren

Er zijn geen voorgeschreven beleidsindicatoren die betrekking hebben op dit programma.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen geen Verbonden Partijen.

Programma 3: Economie

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan behoud en ontwikkeling van goede randvoorwaarden op het gebied van economie, toerisme en recreatie.

Beleidsdoel

We dragen waar noodzakelijk bij aan een gezonde en duurzame lokale en regionale economische ontwikkeling.

Wat willen wij bereiken?

Recreatie en toerisme

Op het vlak van recreatie en toerisme heeft Rozendaal een regionale functie vanwege het aantrekkelijke buitengebied met veel natuur. Voor Rozendalers en niet-Rozendalers is het van belang dat dit gebied toegankelijk is. Maar ook dat daarbij een optimale balans wordt bewaard tussen exploitatie en natuurontwikkeling. Voor met name de horeca blijft promotie en ontsluiting van belang.

Lokale economie: ZZP-ers

Het belang voor de lokale economie in Rozendaal is voor het overige beperkt: in ons dorp zijn weinig bedrijven gevestigd en staat de woonfunctie centraal. Rozendaal heeft een relatief groot aantal ZZP-ers met specifieke woon- en werkwensen. We proberen die waar mogelijk te faciliteren. Daarbij denken we vooral aan ontsluiting van informatie over subsidieregelingen.

Regionale economische ontwikkeling

Onze inwoners werken of ondernemen zélf veelal in de regio. Vanuit dit bewustzijn is het van belang dat we in bredere zin met name via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen initiatieven en projecten steunen die ondersteunend werken voor de regionale economie en de werkgelegenheid. Het via regionale samenwerking stimuleren en faciliteren van gezonde en duurzame economische groei voor onze regio waar ook de inwoners van onze gemeente baat bij hebben. Met de GMRAN zijn we blijven in gesprek over een goed balans tussen de regionale ontwikkeling en met name toenemende verstedelijking en recreatiedruk, naar een goede balans met natuurbescherming, versterking en economisch belang.

Wat gaan wij daarvoor doen?

In 2024 voorzien we geen specifieke aandachtspunten om op te pakken binnen dit programma. Wel werken we aan de verdere uitwerking van het Masterplan Veluwzoom (programma 2) die een belangrijke bijdrage levert om de balans tussen recreatie en de natuur te herstellen.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.300	4.015	2.500	2.550	2.600	2.650
totaal lasten	**2.300**	**4.015**	**2.500**	**2.550**	**2.600**	**2.650**
Saldo van baten en lasten	**-2.300**	**-4.015**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-2.300**	**-4.015**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**

De opgenomen lasten bij taakveld 3.4. bestaan uit een verstrekte subsidie ten behoeve van economische promotie.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	1.575	1.585	1.595	1.545
Verlaging subsidiepost	1.575	1.585	1.595	1.545
totaal mutaties	1.575	1.585	1.595	1.545
restantverschil	0	0	0	0

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de Verbonden Partijen:

- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen.
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Veluwe Alliantie

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 4: Onderwijs

Inleiding

Het programma Onderwijs gaat over de uitvoering van resultaatgericht en integraal onderwijsbeleid. Hierbij denken we aan onderwijshuisvesting, passend onderwijs, volwasseneneducatie en leerplicht.

Beleidsdoel

We willen passende onderwijs- en opvangvoorzieningen faciliteren waar kinderen, jongeren en volwassenen zich kunnen ontwikkelen. Onderwijshuisvesting is daar een randvoorwaarde voor.

Wat willen wij bereiken?

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de wettelijke taken op het gebied van bijvoorbeeld huisvesting en leerplicht uit te voeren. Wij zetten ons in voor een zorgeloze ontwikkeling van schoolgaanden. Daarnaast blijft ook het volwassenenonderwijs en de bestrijding van laaggeletterdheid (NT1 en NT2) van belang, als tweede kans, inburgering of als onderdeel van het levenslang leren of een nieuwe start voor anderstaligen. Op het terrein van laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie werken we samen met de gemeente Rheden en onze onderwijs-, welzijnspartners in de regio. Het vervoer van leerlingen, die gebruik maken van de regeling voor het leerlingenvervoer, wordt verzorgd door BVO DRAN.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Onderwijs

Met de (landelijke) aanpak van voor en vroegschoolse educatie richten we ons in het kader van onderwijsachterstandenbeleid primair op taalvaardigheid. Wij zoeken ook naar een bredere invulling van achterstanden, waarbij we aandacht hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Deze aanpak is meer toegesneden op de populatie van IKC De Dorpsschool, met een gemiddeld hoge Sociaal Economische Status (SES). De opgevangen Oekraïense kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen terecht op Het Leerrijk in Dieren, een school vallend onder stichting scholengroep Veluwezoom.

We geven uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), dat gericht is op het inhalen van corona-gerelateerde onderwijsvertragingen. Dit doen wij samen met de gemeente Rheden.

Onderwijshuisvesting

We volgen in 2024 de voortgang van het wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting. Deze wet is in voorbereiding op grond waarvan het voor gemeenten verplicht wordt een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) te ontwikkelen. Inwerkingtreding van deze wet is op dit moment voorzien in 2025.

We hebben voor de exploitatie van IKC Dorpsschool de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. In 2024 komt de VVE minimaal 2x bij elkaar. Vanaf 1 januari 2023 is er een ander bureau gemandateerd om de activiteiten die passen in het

onderhoudsplan voor IKC Dorpsschool uit te laten voeren. Hierdoor willen we het onderhoud efficiënter uitvoeren en de budgetbewaking verbeteren.

Op basis van de wettelijke verplichting draagt de gemeente zorg voor een adequate huisvesting van het voortgezet onderwijs. De scholen voor voortgezet onderwijs in regio Arnhem hebben een nieuw vijfjarig Regionaal Programma Onderwijs (RPO) ontwikkeld. Het gaat hier primair om de afstemming van het onderwijsaanbod en de mogelijke consequenties voor huisvesting. Dit programma heeft geen gevolgen voor Het Rhedens, met uitzondering van een hernieuwde aanvraag voor Het Rhedens Dieren, om onderwijs te kunnen blijven verzorgen binnen het profiel 'Dienstverlening en producten'.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	77.395	57.240	58.650	30.210	30.810	31.425
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	64.000	0	0	0	0	0
totaal baten	**141.395**	**57.240**	**58.650**	**30.210**	**30.810**	**31.425**
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	109.606	76.970	85.330	56.300	56.300	56.300
4.2 Onderwijshuisvesting	480.686	368.419	390.059	404.885	397.772	403.168
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	112.596	56.445	67.619	73.916	80.360	89.460
totaal lasten	**702.888**	**501.834**	**543.008**	**535.101**	**534.432**	**548.928**
Saldo van baten en lasten	**-561.493**	**-444.594**	**-484.358**	**-504.891**	**-503.622**	**-517.503**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	116.384	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**116.384**	**111.791**	**111.791**	**111.791**	**111.791**	**111.791**
Geraamd resultaat	**-445.109**	**-332.803**	**-372.567**	**-393.100**	**-391.831**	**-405.712**

De opgenomen baten bij taakveld 4.1. bestaan uit een ontvangen gelden uit het Nationaalprogramma onderwijs(NPO) en de huur van de peuterspeelzaal.

De opgenomen lasten bij taakveld 4.1. bestaan uit de kosten voor het NPO en de VVE IKC Dorpsschool, bij taakveld 4.2 vinden we de huisvestingskosten en bij taakveld 4.3. de vervoerskosten en overige kosten.

We verwachten (ook) voor 2024 aanvullende middelen van het rijk voor de organisatie van onderwijs voor de Oekraïense kinderen. Bij het opstellen van deze begroting is nog onduidelijk om welk bedrag dit gaat.

Wij werken samen met de gemeente Rheden bij de besteding van de financiële middelen die wij ontvangen voor het NPO. Onze gemeente ontvangt in totaal € 99.566 aan NPO-middelen, te besteden t/m schooljaar 2024-2025. Dit betekent een verlenging met twee jaar in vergelijking met de oorspronkelijke bestedingstermijn.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-10.457	-2.232	-219	-3.344
Kosten NPO (onderwijsachterstanden)	-29.000	0	0	0
VVE kosten m.n. verzekeringspremie	-7.600	-6.900	-6.200	-6.200
Voor en vroegschoolse educatie	-17.000	-17.340	-17.680	-18.020
Opbrengsten NPO (Onderwijsachteranden)	29.000	0	0	0
Doordecentralisatie het Rhedens	-7.500	-10.000	-17.000	-17.000
Kosten voor en vroegschoolse educatie	-17.000	-17.340	-17.680	-18.020
Lagere kosten vervoersvoorzieningen/uitvoeringskosten	19.300	22.500	23.300	14.900
totaal mutaties	-29.800	-29.080	-35.260	-44.340
restantverschil	19.343	26.848	35.041	40.996

De lagere doorbetaling aan het Rhedens is het gevolg van een teruglopende rijksbijdrage in de bekostiging van onderwijshuisvesting via het gemeentefonds. De hogere kosten voor DRAN/leerlingenvervoer zijn het gevolg van de toegenomen vraag naar leerlingenvervoer en de verwachting dat die trend voor Rozendaal de komende jaren doorzet.

Beleidsindicatoren

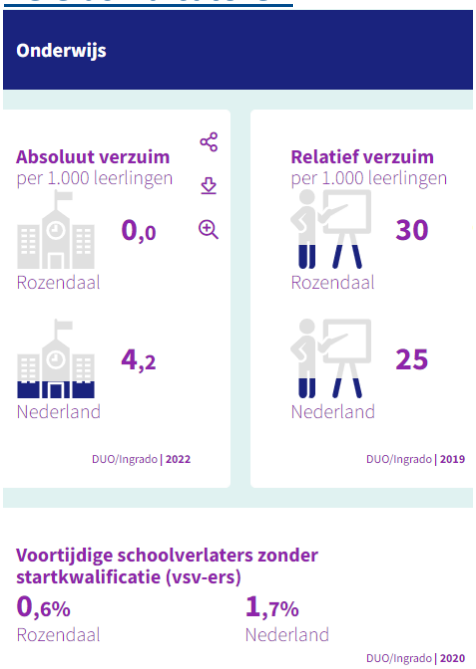

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partij:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGRSD).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Binnen dit programma zijn verschillende thema's gebundeld tot een programmatische aanpak op gemeentelijk niveau en in regionaal verband om te komen tot randvoorwaarden voor een passend sport- en cultuuraanbod voor de inwoners van de gemeente Rozendaal en voor het stimuleren van een gezonde leefstijl. Waar daar de noodzaak toe is, richten we ons op specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen, mensen met een beperking en nieuwkomers. In regionaal verband (o.a. Veluwe op1) werken we samen om toerisme te stimuleren om naar onze regio te komen en daarnaast de juiste balans te vinden tussen recreatie en natuur op de Veluwe. In de opgaven van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we ons in het bijzonder in op de Opgave Ontspannen Regio en de Opgave Groene Groei. Op lokaal niveau besteden we aandacht aan ons openbaar groen en erfgoed.

Beleidsdoel

Wij willen de sociale verbinding en leefbaarheid in onze groen gemeente behouden. Wij zien het belang van het culturele- en verenigingsleven in en rondom onze gemeente. Het behoud van ons erfgoed en onze monumenten draagt bij aan onze identiteit.

Wat willen wij bereiken?

Sport & cultuur

We investeren naar vermogen in voorzieningen voor cultuur en sport en faciliteren culturele en sportieve activiteiten. We zorgen ervoor dat onze jeugd gebruik kan maken van uitdagende en veilige speeltoestellen.

Bibliotheek

Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) moet elke gemeente haar inwoners toegang verschaffen tot een bibliotheekvoorziening. Dit gebeurt in Rozendaal door subsidiëring van Bibliotheek Veluwezoom (Rheden, Renkum en Rozendaal).

Monumenten en erfgoed

We willen samen met partners in de erfgoed- en monumentensector én samen met de eigenaren van monumenten (individuele bewoners of stichtingen zoals GLK) de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden.

Groen

Wij zetten ons in voor behoud en versterking van kwalitatief hoogwaardig openbaar groen, met aandacht voor biodiversiteit, aantrekkelijk voor mens en dier. Dat doen we met het oog op het

behoud van het groene karakter van ons dorp en vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie met aandacht ook ter bestrijding van hittestress.

Recreatie

We zetten ons in voor het behoud van passende recreatiemogelijkheden voor onze eigen inwoners én de inwoners van de regio in ons groene buitengebied. Hierbij moet het recreatieve gebruik in balans zijn met de natuur, het milieu en het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Dit doen we samen met de terrein beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en de gemeente Rheden. Dergelijke partners spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van onze 'groene achtertuin'. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een belangrijk ondersteunend element om onze regionale groei in woningen en inwoners op groene wijze te realiseren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Sport

In 2023 is het Lokaal sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal geëvalueerd en zijn de middelen onderdeel gaan uitmaken van een nieuwe Brede SPUK (specifieke uitkering) Sport en Preventie (zie ook Programma 7). In 2023 zijn de kerngroepen van het Lokaal Sport- en beweegakkoord en het Lokaal Preventieakkoord samengevoegd en worden de financiële middelen voor beide samengevoegd tot één budget, waaruit initiatieven van inwoners en maatschappelijke organisaties gefinancierd kunnen worden. Binnen dit nieuwe Sport- en preventieakkoord is sprake van vier thema's:

1. Lekker in je vel;
2. Samen sterker;
3. Een gezonde, sportieve en beweeg-rijke omgeving;
4. Sport als startplek en middel voor sociale hulpvragen.

In 2024 ondersteunen wij waar nodig en mogelijk initiatieven rondom sport. Dit gebeurt door middel van subsidiëring van organisaties en activiteiten, en in de vorm van samenwerking met gemeente Rheden. Met ingang van 2023 zijn deze middelen opgenomen in een nieuwe SPUK, kortweg genoemd SPUK Sport en preventie ('de Brede SPUK'). We dragen ook in 2024 bij aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal en een aantal sportverenigingen op Rozendaals grondgebied die gebruik maken van subsidies.

De gemeente is via een regionaal convenant (2020), aangesloten bij 'Uniek Sporten': sporten en bewegen voor mensen met een beperking. We continueren dit in 2024.

We willen de komende jaren een aantal afgeschreven speeltoestellen vervangen om zodoende in te kunnen blijven staan voor de veiligheid van de gebruikers. Ook wordt tijdens de vervanging van de speeltoestellen meegenomen of deze nog voldoen aan de leeftijdsopbouw in de buurt waar vervanging nodig is. We willen het vervangen van de speeltoestellen op een planmatige wijze gaan aanpakken. In 2024 werken we aan een gedegen plan om de komende jaren een onderhoudsagenda uit te werken.

Cultuur

Wij dragen ook in 2024 ons steentje bij om de culturele aanbod in het Rozendaalse te kunnen blijven behouden. Dit gebeurt door middel van subsidiëring van kleine lokale initiatieven en organisaties, zoals de Koninklijke Rosendaalsche Kapel, Zoom Festival en Klaterklanken .

Samen met gemeente Rheden zijn wij ook in 2024 verantwoordelijk voor financiering van onze lokale omroep.

Bibliotheek

De juridische basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, wordt aangepast. Per 2025 krijgen gemeenten in plaats van de huidige bevorderingstaak een zorgplicht. De bibliotheek wordt samen met de partners uit de regio gefinancierd binnen dit programma. Ter voorbereiding op onze zorgplicht vragen we een specifieke uitkering aan (SPUK). In overleg met de bibliotheek en de gemeente Rheden is besloten dat Rozendaal deze eenmalige specifieke uitkering zal aanvragen zodat we ons gezamenlijk kunnen voorbereiden op de wettelijke taak per 2025.

In 2023 is de Bibliotheek op School geëvalueerd en is besloten het initiatief voor te zetten. De subsidie BOS maakt deel uit van de reguliere bibliotheeksubsidie met dekking uit OAB-middelen (Onderwijsachterstandenbeleid). Door onze subsidie aan Bibliotheek op School wordt extra geïnvesteerd in laaggeletterdheid in het bijzonder in begrijpend lezen. We volgen ook in 2024 in reguliere overleggen met de school, kinderopvang en bibliotheek of de huidige inspanningen voldoende resultaat opleveren. Indien nodig maken we, in samenspraak met deze partijen, een aanvullend plan waarbij we vooral inzet van ouders en vrijwilligers nastreven.

Monumenten en erfgoed

Om de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden bieden we ondersteuning door het verlenen van subsidies. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd.

Groen

Wij zetten ons in voor kwalitatief hoogwaardig openbaar groen. In de raad van 4 juli 2023 is de aanscherping groenvisie 2022-2026 vastgesteld. De basis van de visie heeft geen meerkosten tot gevolg, maar leidt wel tot een meer planmatige groenaanpak die nodig is vanwege de samenhang tussen de klimaatadaptatie, verbeterde biodiversiteit en het bestaande onderhoud gericht op een hoog niveau van kwaliteit in het Rozendaalse openbare groen. In 2024 werken wij volgens deze aanpak.

Rozendaal heeft een groot aantal bomen waarvoor gezorgd moet worden om ons cultuur-historisch en groene karakter te behouden. Klimaatverandering en de hoge leeftijd zorgen ervoor dat onze bomen snel in conditie achter uit lopen. De achteruitgang van de bomen leidt er ondertussen toe dat er vaker moet worden ingegrepen vanwege de veiligheid in de openbare ruimte. Samen met de omliggende gemeenten werken we aan een gezamenlijke aanpak voor het behoud van de bomen (Bomenplan).

Recreatie

Onze Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een forse verstedelijkingsopgave. Deze opgave vullen we in samen met de regio FoodValley. Het motto van de verstedelijkingsstrategie, ondergebracht in de GMR Opgave 'Groene Groei' is 'meer landschap, meer stad'. Niet voor niets staat 'meer landschap' daarbij voorop: de bouw van nieuwe woningen dient hand in hand te gaan met het behouden, verbinden, verbeteren, uitbreiden en versterken van de groene kwaliteiten van onze leefomgeving. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio, is een belangrijk ondersteunend element om onze groei op groene wijze te realiseren. In 2024 wordt het groenblauw raamwerk verder uitgewerkt. Wij brengen daar, maar ook in de dialoog over de woondeal en de gebiedsuitwerkingen over de Veluwe continu het belang van natuurbehoud en -versterking actief in en werken mee aan uitwerkingsplannen.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	30.000	0	16.255	16.255	12.887	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreati	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**30.000**	**0**	**16.255**	**16.255**	**12.887**	**0**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	33.252	3.265	20.180	20.255	16.967	4.120
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.025	4.880	5.125	5.225	5.330	5.435
5.5 Cultureel erfgoed	6.041	1.690	1.775	1.810	1.845	1.880
5.6 Media	37.227	39.635	41.615	42.445	43.295	44.160
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreati	121.470	121.073	126.348	128.678	151.043	128.448
totaal lasten	**201.015**	**170.543**	**195.043**	**198.413**	**218.480**	**184.043**
Saldo van baten en lasten	**-171.015**	**-170.543**	**-178.788**	**-182.158**	**-205.593**	**-184.043**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	20.842	18.258	3.258	3.258	3.258	3.258
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**20.842**	**18.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**
Geraamd resultaat	**-150.173**	**-152.285**	**-175.530**	**-178.900**	**-202.335**	**-180.785**

De opgenomen baten bij taakveld 5.1. bestaan uit de te ontvangen specifieke uitkering sport vanuit het Rijk.

De opgenomen lasten bij taakveld 5.1. en 5.3, 5.5 en 5.6 bestaan uit te verstrekken subsidies ten behoeve van Sport, cultuur en media. Bij Media (5.6) gaat het om subsidies aan onze Lokale Omroep en aan de Bibliotheek. In beide gevallen betreft het een wettelijke verplichting. De opgenomen lasten bij taakveld 5.7. bestaan uit de kosten voor het onderhouden van groen, een subsidie voor toerisme en kosten ten behoeve van recreatie.

Sport

De afname bij de baten voor sport komt doordat de specifieke uitkering vanuit het Rijk geen structureel karakter heeft. Op dit moment zijn bij ons alleen de bedragen tot 2026 bekend.

We voorzien voor de vervanging van de speeltoestellen € 7.500 aan meerkosten per jaar. We stellen daarom voor het onderhouds-/vervangingsbudget op te hogen vanaf 2024 met € 7.500 per jaar.

Cultuur

Onze gemeente heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het kader van de 'Eenmalige specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024'. Deze aanvraag is door het ministerie gehonoreerd met een bedrag van in totaal € 176.000 om de bibliotheek in Velp te versterken. De bibliotheekvestiging in Velp is de gezamenlijke bibliotheekvestiging van de gemeenten Rozendaal en Rheden. Met dit geld kan de vestiging in Velp onder meer haar openingstijden verruimen en investeren in haar collectie en activiteiten. Hierdoor kunnen inwoners van Rozendaal en Rheden straks meer gebruik maken van de bibliotheek met al haar faciliteiten.

Monumenten en erfgoed

Om de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden bieden we ondersteuning bij de instandhouding door het verlenen van subsidies. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd. Voorgesteld wordt om voor 2024, net als in 2023, weer een subsidieplafond van € 8.000 in te stellen.

Groen

Zoals verwoord in de kadernota worden er in 2024 en 2025 initiële kosten (€ 5.000) opgenomen om samen met buurgemeenten te inventariseren wat er nodig is met betrekking tot behoud van ons bomenbestand. In 2026 hebben we voorlopig een eerste investering voorzien van € 25.000.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-8.460	-9.140	-10.215	-13.665
Verklaring:				
Toerisme subsidies	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
totaal mutaties	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
restantverschil	-6.960	-7.640	-8.715	-12.165

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 6: Sociaal Domein

Inleiding

Dit programma bevat zowel de kern van het sociaal domein als de schil daaromheen. De kern wordt gevormd door de drie stelselwetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. In de schil komen onderwerpen aan de orde zoals kinderopvang, de huisvesting en opvang van nieuwkomers en het verlenen van welzijnssubsidies.

Beleidsdoel

Als gemeente willen we in brede zin mogelijkheden scheppen en randvoorwaarden creëren voor het welzijn, gezondheid en de ontwikkeling van onze inwoners in het algemeen en van specifieke doelgroepen in het bijzonder: individuele voorzieningen voor inwoners die het (tijdelijk) nodig hebben om deel te kunnen (blijven) nemen aan de samenleving. Hierbij gaat het om kinderen en jongeren die in hun ontwikkeling worden bedreigd, kwetsbare ouderen en nieuwkomers en vluchtelingen die we, al dan niet tijdelijk, welkom heten in onze gemeente.

Wat willen wij bereiken?

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Op basis van de Wmo bieden we adequate en passende ondersteuning die het voor iedereen mogelijk maakt om naar vermogen als volwaardig lid deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Het gaat bijvoorbeeld om begeleiding en dagbesteding; ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten; een plaats in een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis; opvang in geval van huiselijk geweld en mensen die dakloos zijn. De uitvoering van de Wmo-regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Jeugdwet

Om kinderen zo gezond, kansrijk en veilig mogelijk op te laten groeien, is het voor sommige kinderen nodig om hen passende jeugdhulp te bieden. De uitvoering van de Jeugdwet is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Participatiewet

Aandacht voor participatie in brede zin, inclusief maatschappelijke participatie als eerste stap, draagt bij aan arbeidsparticipatie en een geringer beroep op sociale uitkeringen. En daarmee een reductie van kosten. De uitvoering van de wetten en regelingen in dit veld zijn gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Sociale uitkeringen

Sociale uitkeringen, meer in het algemeen inkomensregelingen, zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners voor de noodzakelijke kosten van bestaan. Meer concreet gaat het over het verstrekken van algemene bijstand (inkomen Participatiewet), IOAW, Bbz, bijzondere bijstand en armoedebeleid. Het armoedebeleid hangt samen met schulddienstverlening; deze heeft echter ook betrekking op hogere inkomens.

Aanpak energiearmoede
Onder energiearmoede verstaan we een situatie waarin 'een substantieel deel (als richtsnoer: meer dan 10%) van het besteedbaar inkomen wordt uitgegeven aan het adequaat warm houden van de woning'. Door stijgende energieprijzen wordt dit een maatschappelijk probleem. De bestrijding van energiearmoede gaat, waar deze leidt tot besparingsmaatregelen, goed samen met de energietransitie, een andere gewenste ontwikkeling. Zie Programma 7 Volksgezondheid en milieu. Bij de aanpak van energiearmoede is naast de facilitering van besparingsmaatregelen, ook sprake van een eenmalige energietoeslag.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Huisvesting en inburgering statushouders
Op grond van de Huisvestingswet hebben wij een jaarlijkse huisvestingstaakstelling voor statushouders. (Ook wel vergunninghouders genaamd: asielzoekers die als vluchteling zijn erkend). De hoogte van deze taakstelling, die halfjaarlijks wordt bekendgemaakt, hangt af van de aantallen stathouders inclusief nareizigers in het kader van gezinshereniging. De taakstelling is gerelateerd aan gemeentegrootte, met een minimum van 1 per halfjaar. De laatste jaren bedroeg de Rozendaalse taakstelling 3 in 2022 en 6 in 2023. Onze gemeente doet het relatief goed, met op dit moment een achterstand van 1. De huisvesting vindt plaats in sociale huurwoningen. Aangezien Rozendaal slechts een zeer beperkte voorraad sociale huurwoningen heeft en de mogelijkheid voor uitbreiding in dit segment zeer beperkt, wordt het steeds lastiger om betaalbare woningen voor statushouders te organiseren.

De eerste opvang en maatschappelijke begeleiding van statushouders wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk. Vanaf 2022 hebben gemeenten een regiefunctie voor de inburgering van statushouders. Als onderdeel van de samenwerkingsafspraken Werk & inkomen wordt dit opgepakt door gemeente Rheden.

Opvang Oekraïners
Sinds de uitbraak van de oorlog in Oekraïne eind februari 2022 vluchten Oekraïense inwoners de grens over, onder andere naar Nederland. Gemeenten zijn aan zet om tijdelijke opvanglocaties te organiseren. We willen ook in Rozendaal opvang bieden, passend in de context van onze relatief kleine gemeente en de locatie: opvang naar draagkracht.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

Regionale samenwerking is de kern van de Rozendaalse aanpak op het brede sociaal domein. In het bijzonder de uitvoering van sociaal-domeintaken, alsook de inkoop en coördinatierol van de MGR zijn essentieel voor het functioneren van het Rozendaalse sociaal domein. Onder andere door aangescherpte samenwerkingsafspraken met de uitvoerende partners en de gemeente Rheden werken we opgavegericht toe naar meer grip en regie op dit brede domein. We zetten in 2024 de volgende stap in het professionaliseren van de samenwerking met Rheden. Dat geeft een actueler en daardoor beter inzicht in de resultaten die we bereiken en de kosten die dat met zich meebrengt. Dit betekent concreet:

- We werken in 2024 de bekostigingssystematiek voor de uitvoeringskosten verder uit in voor beide partijen passende en reële afspraken.
- We komen in 2024 tot een nieuw afsprakenkader (DVO), passend bij de nieuwe samenwerkingsafspraken.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

We voeren de algemene voorzieningen, maatwerkvoorzieningen en vervoersvoorzieningen ook in 2024 uit via de gemeente Rheden.

Beschermd Wonen: Rozendaal participeert in de regionale samenwerking Centraal Gelderland voor beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen. De uitvoering van Maatschappelijke Opvang (opvang van kwetsbare groepen zoals dak- of thuislozen) blijft bij Arnhem belegd. Met de doordecentralisatie is de taak voor het Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang niet meer bij 43 centrumgemeenten maar bij elke gemeente afzonderlijk belegd (ingang woonplaatsbeginsel 1 januari 2025). De financiële decentralisatie dit Beschermd Wonen (BW) is met een jaar uitgesteld tot 2025. Vanaf 2025 gaat, in een tienjarig tijdpad, het historisch verdeelmodel voor BW-middelen over in een objectief verdeelmodel (op basis van bevolkingsaantal en enkele relevante kenmerken). Het Rijk heeft hiervoor een integratie-uitkering ingesteld. In 2023 heeft Rozendaal ingestemd met regionale financiële afspraken Beschermd Wonen. Deze afspraken omvatten onder meer een regionale solidariteit gedurende zes jaar. Wij hebben u hierover geïnformeerd in de raadsinformatiebrief van 13 juni 2023 en informeren u hierover in 2024 zo nodig verder.

Jeugdwet

Herzien beleidskader: de gemeente Rheden heeft in 2023 het Meerjarenbeleidskader Sociaal domein herzien in een nieuw beleidskader voor het Sociaal Domein, dat begin 2024 zal worden gepresenteerd. Dit leidt ook tot een heroverweging van het Rozendaalse beleidskader met bijbehorende bestuurlijke besluitvorming.

Grip op toename jeugdhulp: de afgelopen jaren is het aantal jeugdigen dat een beroep deed op jeugdhulp landelijk en ook in Rozendaal toegenomen. Waar het jeugdzorggebruik voor Rozendaal in 2015 nog 7,1% was, is dit in 2021 10,0%. (bron: waarstaatjegemeente.nl). Deze toename ging gepaard met stijgende uitgaven, waarvoor de gemeenten vanuit het Rijk niet voldoende middelen toegekend kregen. In 2021 is door Rijk en VNG overeengekomen dat er structureel meer geld naar de gemeenten gaat, om de tekorten op de uitgaven te dekken. De coronapandemie heeft de problematiek van kwetsbare jeugdigen verscherpt. We zien dat de afgelopen jaren terug in zwaardere en langere trajecten en daarmee hogere uitgaven. De verscherpte problematiek zal bij een aantal kwetsbare jongeren mogelijk nog enkele jaren doorwerken. We blijven met Rheden in gesprek over de impact van deze ontwikkeling en de wijze waarop we daar greep op kunnen houden. Vanwege het open einde-karakter van de regelingen voorzien we meerkosten voor jeugdhulp en verhogen we het budget jeugdhulp met € 50.000 en het budget PGB jeugd met € 8.000. Landelijk zal – onder meer via de K80 – blijvend aandacht worden gevraagd voor deze ontwikkeling. In het bijzonder in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, waar rijk met VNG en markt aan werkt.

Implementatie wetsvoorstel ‘Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’: naar verwachting wordt deze wet in het najaar 2023 aan de Tweede Kamer aangeboden voor behandeling. Het voorstel gaat onder andere over regionale samenwerking bij inkoop en meer centrale organisatie van specifieke vormen van specialistische zorg (bijv. jeugdbescherming of gesloten jeugdzorg). Afhankelijk van Haagse besluitvorming zullen voor Rozendaal implementatiemaatregelen genomen moeten worden, in overleg met Rheden en/of de MGR SDCG.

Voorzetting Regionaal Transformatieplan jeugdhulp: vanaf 2015 werken de gemeenten in Centraal Gelderland samen op het gebied van jeugdhulp. Met het Regionaal Transformatieplan jeugdhulp 2018-2021 en de daarbij behorende landelijke vrijgegeven stimuleringsmiddelen, is er gewerkt aan de transformatie in de regio. Ook de komende jaren blijft een intensieve samenwerking voor de transformatie van de jeugdhulp van belang. Een aantal onderdelen van het transformatieplan krijgen

vervolg, zoals verblijf, jeugdzorg+, scheidingsproblematiek en bescherming en veiligheid (o.a. Gelderse Verbeteragenda jeugdbescherming). Hiervoor hebben de gemeenten een regiobudget jeugdhulp ingericht. Daarnaast verwachten we ook dat de implementatie van de landelijke hervormingsagenda Jeugd regionale afstemming en aanpak vraagt.

Lokale ontwikkelingen Jeugdhulp: in 2021 is de opdracht 'lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp' gestart (uitvoering door acht jeugdhulporganisaties voor begeleiding en behandeling). Daarnaast bieden de ondersteuners Jeugd en Gezin (POH: Praktijkondersteuners Huisartsen) laagdrempelige hulp en vormt een voorliggende voorziening. Deze brengt kosten met zich mee (onderdeel van € 50.000 ophoging budget jeugdhulp). Naar verwachting levert het op termijn echter een besparing op, met name op uitgaven Jeugd GGz. Als resultaten voor de begroting 2024 beogen wij:

- een afname met vijf van het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp;
- een afname met vijf van het aantal doorverwijzingen door huisartsen;
- een afname van de uitgaven aan individuele (niet vrij toegankelijke) voorzieningen Jeugdhulp.

Participatiewet

Sociale uitkeringen

De uitgaven voor sociale uitkeringen hangen samen met maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de opdracht om statushouders (vluchtelingen met verblijfsstatus) te huisvesten. Als kleine gemeente (tot 15.000 inwoners) wordt Rozendaal gefinancierd op basis van historische uitgaven. Financiering op basis van aantallen twee jaar eerder (T-2) houdt een vertraging in die zowel positief als negatief kan uitwerken. In 2024 geven we uitvoering aan de (herijkte) (informatie- en verantwoordings)afspraken met de gemeente Rheden. Door onder meer kwartaal overleggen met Rheden houden wij meer zicht op de financiële ontwikkelingen en gaan we in gesprek over mogelijkheden om aantallen te beïnvloeden.

Aanpak energiearmoede

Om de energierekening op korte termijn te kunnen verlagen of het energieverbruik in de woning te verminderen, hebben we een aanpak ontwikkeld. Samen met gemeente Rheden en woningstichting Portaal hebben we maatregelen gekozen en de doelgroep benaderd. Deze regeling wordt in 2023 voortgezet en mogelijk daarna. Ook door het verruimen van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen door een hogere vermogensgrens, komen wij tegemoet aan de inwoners met een lager inkomen.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Algemeen

We participeren in de (sub-)provinciale regietafel (PRT), waarin een aantal gemeenten rond Arnhem samenwerken om de provinciale doelstellingen met betrekking tot de opvang en huisvesting van Oekraïense vluchtelingen, statushouders en asielzoekers. Daarbij is uitgangspunt 'fair share', waarbij rekening wordt gehouden met de lokale (on-)mogelijkheden. Zo spannen wij ons in Rozendaal sterk in voor de opvang van Oekraïners en statushouders, terwijl geconstateerd is dat het niet voorstelbaar is dat Rozendaal op relevante schaal bij kan dragen aan de opvang van asielzoekers.

Opvang Oekraïense vluchtelingen

De verantwoordelijk staatssecretaris stuurde lange tijd op een totaal van 90.000 plekken landelijk. Inmiddels is de prognose dat begin 2024 in totaal 97.000 opvangplekken in ons land nodig zijn om de

ontheemden uit Oekraïne op te kunnen vangen. Rozendaal dient, conform de 'oude taakstelling' 47 plekken te realiseren. Op basis van de 'nieuwe taakstelling' (de 97.000 landelijk) gaat het om 48 plekken. Met de opvang van 55 personen voldoet de gemeente dus aan de verplichting tot opvang van vluchtelingen uit Oekraïne die sinds 1 april 2022 geldt en realiseren we de regionale afspraken. De raad is via een raadsinformatiebrief van 19 september 2023 geïnformeerd over deze en andere ontwikkelingen rond de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

- Op de locatie 'De Bosrank' bevinden we ons na een opbouwfase tot oktober 2023 inmiddels in de beheerfase: een fase waarin afspraken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn en waarin de personele bezetting stabiel is. De beheerfase loopt van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2024, de beoogde sluitingsdatum van de locatie. Op 'De Bosrank' zetten we in 2024 onverminderd in 'normalisering' van de woonsituatie en een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie (of andersoortige vorm van zinvolle dagbesteding). De 24/7 aanwezigheid van woonbegeleiders en nachtwakers moet ook de veiligheid op (en buiten) de locatie zo veel mogelijk waarborgen.
- Communicatie met de raad en met onze inwoners in het algemeen en omwonenden in het bijzonder over de opvang van Oekraïners blijft in 2024 van groot belang. We willen ook in 2024 de dialoog blijven aangaan met omwonenden van locatie 'De Bosrank' over hoe zij de aanwezigheid van 'De Bosrank' beleven en welke aandachtspunten dit oplevert. Mede op verzoek van de raad (raadsvergadering 26 september 2023) breiden we de kring van 'direct omwonenden' uit die voor deze bijeenkomsten uitgenodigd wordt.
- Locatie 'De Bosrank' is open tot 1 oktober 2024. Hierna wordt het terrein in de oorspronkelijke staat hersteld en aan de grondeigenaar teruggeven. Het is helaas voorstelbaar dat de oorlog in Oekraïne lange tijd voortduurt. Het college van B&W start een zorgvuldige oriëntatie op mogelijke en wenselijke scenario's voor een opvang van Oekraïense vluchtelingen – samen met de raad en onze inwoners – vanaf januari 2024, om tijdig voorbereid te zijn op afbouw, of een evt. ander scenario. Vooralsnog blijft het collegebesluit van 31 januari 2023 leidend in al onze activiteiten (begroting, contracten met inhuurkrachten etc.). Daarin staat dat we opvang aanbieden voor een periode van 18 maanden, tussen 1 april 2023 en 1 oktober 2024.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	56.364	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	77.917	61.000	75.000	76.500	78.000	79.500
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	20.464	9.000	10.000	10.200	10.400	10.600
6.61 Opvang OOR			4.097.000	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.586	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**160.331**	**70.000**	**4.182.000**	**86.700**	**88.400**	**90.100**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	52.720	54.423	67.110	68.260	69.420	70.595
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	206.141	121.900	114.279	116.541	118.816	121.103
6.4 Begeleide participatie	68.202	68.177	71.609	73.040	74.500	75.990
6.5 Arbeidsparticipatie	185	1.085	1.100	1.120	1.140	1.160
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	63.646	220.998	259.923	266.249	273.186	280.445
6.61 Opvang OOR			4.097.000	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	176.219	155.579	157.611	160.780	164.006	167.278
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	431.520	285.940	403.152	411.211	419.307	427.434
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**998.633**	**908.102**	**5.171.784**	**1.097.201**	**1.120.375**	**1.144.006**
Saldo van baten en lasten	**-838.302**	**-838.102**	**-989.784**	**-1.010.501**	**-1.031.975**	**-1.053.906**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	7.000	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**7.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-838.302**	**-831.102**	**-989.784**	**-1.010.501**	**-1.031.975**	**-1.053.906**

De opgenomen baten bij taakveld 6.1. en 6.61 bestaan uit ontvangen vanuit het Rijksbijdragen en bij taakveld 6.6. gaat het om de eigen bijdragen. De opvang van de Oekraïners zijn kostenneutraal opgenomen (zie verderop in deze toelichting).

De opgenomen lasten bij de onderstaande taakvelden bestaan uit:

- 6.1 Kinderopvang, vreemdelingen en overige algemene voorzieningen;
- 6.3 Participatiewet, IOAW/IOAZ en armoedebeleid;
- 6.4 Sociale werkvoorziening;
- 6.5 Re-integratie;
- 6.6 WMO en vraagafhankelijk vervoer;
- 6.61 Opvang nieuwkomers;
- 6.71 WMO en jeugd

Algemeen

We voorzien overkoepelend dat in het Rozendaalse sociaal domein zowel het voorzieningengebruik als de uitvoeringskosten de afgelopen jaren zijn toegenomen. Beide aanleiding om de begroting hierop te wijzigen. Dit is een nationale trend, waar ook Rozendaal niet aan ontkomt. We voorzien een kostentoename in de uitvoeringskosten van in totaal € 98.000 ten opzichte van begroting 2022 (en stand Kadernota 2024). Deze kostentoename is het gevolg van toenemende programmakosten.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Het staat nog niet vast welke inkomsten (rijksbijdragen) of lasten over 2024 verwacht worden voor de inrichting van de opgave Beschermd wonen. Deze hebben wij deze dan ook nog niet opgenomen.

Jeugdwet

De extra rijksmiddelen voor Jeugd zijn in deze begroting verwerkt onder programma 0. In de risicoparagraaf zijn de risico's die het gevolg kunnen zijn van toename in zorggebruik (bijvoorbeeld als gevolg van zwaardere trajecten) opgenomen. Verder is het globale budget voor programmakosten fors opgehoogd met € 58.000 vanwege de verwachte meerkosten ten opzichte van voorgaande begroting.

Participatiewet

Sociale uitkeringen

Omdat de uitgaven aan sociale uitkeringen moeilijk te beïnvloeden zijn, is het mogelijk deze kosten onder voorwaarden deels (boven een risicodrempel) gecompenseerd te krijgen. Over 2022 heeft onze gemeente een aanvraag ingediend, in het kader van de Vangnetregeling Participatiewet. Deze is inmiddels toegekend. Voor de verwachte meerkosten aan sociale uitkeringen verhogen we het budget met € 27.000.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Opvang Oekraïense vluchtelingen

Het Rijk stelt als uitgangspunt bij de vergoeding van kosten voor de opvang van Oekraïners voorop dat gemeenten er niet op toe mogen leggen (budgetneutraal). Ten tijde van het collegebesluit eind januari 2023 hebben we een eerste begroting voorgelegd aan het Rijk. Op basis daarvan is ook al een voorschot uitbetaald, waaruit we lopende kosten dekken. De ervaringen van de afgelopen maanden maken dat we nu een bijgestelde begroting hebben opgesteld. Deze vormt de basis voor de declaratie die we indienen bij het Rijk. De (nieuwe/bijgestelde) begroting is getoetst aan de declaratieregeling voor vergoedingen vanuit het rijk voor opvang van Oekraïners, maar valt wél een stuk hoger uit dan de eerste begroting. Schaalnadelen en het feit dat we werken met een opvanglocatie die 'vanaf nul' moest worden opgebouwd, maken 'De Bosrank' verhoudingsgewijs tot een dure locatie, ook in de ogen van het Rijk. We gaan er van uit dat de kosten die we in de nieuwe begroting opgenomen hebben volledig onder de vergoeding van het Rijk vallen. We zijn hierover echter nog in gesprek en weten pas bij definitieve besluitvorming van het Rijk over de vergoeding of en in hoeverre dit ook daadwerkelijk het geval is. Dit proces neemt nog enige tijd in beslag. Dit betekent een risico voor het geval dat het Rijk niet al onze aannames onder deze begroting onderschrijft. Om dit risico beheersbaar te maken zijn diverse mitigerende maatregelen genomen, waaronder voorbesprekingen met het Rijk; toetsen van de uitgangspunten met andere opvanglocaties en het identificeren van 'knoppen waar we aan kunnen draaien' indien er een tekort mocht ontstaan. Het college acht het (overgebleven) risico op dit moment aanvaardbaar. Het risico is wel opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-183.993	-199.525	-211.712	-237.327
Verklaring:				
Hogere inspectiekosten kinderopvang	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Vluchtelingenwerk	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700
Hogere uitvoeringkosten Rheden participatiewet	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Lagere kosten ioaw/ioaz/wwb	15.000	15.000	15.000	15.000
Hogere kosten sociale werkvoorziening	-5.500	-8.900	-9.500	-9.500
Hoger uitvoeringskosten Rheden Wmo	-38.700	-40.500	-42.200	-42.200
Hogere kosten huishoudelijke hulp	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Lagere kosten begeleiding/dagbesteding	9.000	9.000	9.000	9.000
Hogere kosten jeugdzorg	-144.000	-147.500	-151.000	-151.000
Hogere uitvoeringskosten Rheden jeugdzorg	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Hogere kosten PGB jeugd	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Hogere rijksbijdrage participatiewet	5.000	5.000	5.000	5.000
alg index				
totaal aantal mutaties	-199.900	-208.600	-214.400	-214.400
restant	15.907	9.075	2.688	-22.927

De € 17.907 restantpost is een totaal van kleine afwijkingen en inflatie. De kosten voor jeugdzorg zijn bijgesteld op basis van de ervaringscijfers. De uitvoeringskosten voor de diverse regelingen zijn in lijn gebracht met de gemaakte afspraken met de gemeente Rheden.

Beleidsindicatoren

Sociaal domein

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

403,5 Rozendaal
825,4 Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Rozendaal
1% Nederland

CBS | 2015

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

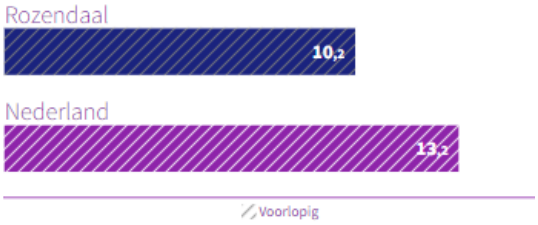

Achterstand onder jeugd
Rozendaal

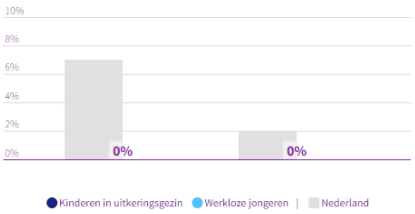

CBS | 2015

Netto arbeidsparticipatie

75,3% Rozendaal
72,2% Nederland

CBS | 2022

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Veilig Thuis
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal, met als speerpunten gezonde leefstijl, financiële gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. Ook omvat dit programma de taken in het kader van een klimaatadaptatie en energietransitie, een leefbaar milieu en afvalverwerking, alsook waterberging en bestrijding van ongedierte. Waar nodig stellen we lokale kaders, bijvoorbeeld in de Algemene Plaatselijke verordening (APV) en de Afvalstoffenverordening.

Beleidsdoel

Wij werken aan de gemeentelijke opgaven rondom het brede begrip duurzaamheid en publieke gezondheid.

Wat willen wij bereiken?

Volksgezondheid

We willen, aanvullend op rijksbeleid en in samenwerking met de regio in de GGD (onderdeel van onze VGGM), een bijdrage leveren aan de algemene gezondheid van onze inwoners.

Riolering

We willen een rioleringssysteem op peil houden dat voldoet aan de eisen van deze tijd. Voor zover mogelijk willen we in specifieke straten of buurten de wateroverlast bij hevige regenval verminderen.

Afval

We willen ons beleid ten aanzien van de hoeveelheid hergebruik grondstoffen doorzetten en daarmee het aantal kilo's restafval per huishouden doen afnemen. Ook willen wij een goede service blijven leveren aan onze bewoners door voorzieningen aan te bieden waardoor onze bewoners hun grondstoffen/restafval op een doelmatige wijze kunnen aanbieden.

Energieneutraal Rozendaal

Onze doelstelling én de landelijke doelstelling, om uiterlijk in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te hebben en als gemeente CO2 neutraal te zijn, is ambitieus en ingrijpend. We zetten de ingezette beleidskoers richting een energieneutraal Rozendaal in 2050 voort.

Begraafplaats en crematie

Onder meer op grond van de Wet op de lijkbezorging hebben gemeenten een zorg voor de organisatie van begraafplaatsen. In Rozendaal geven we vorm en inhoud aan die verplichting door de begraafplaats Roosendael te beheren en onderhouden, alsook door uitvaarten te faciliteren (onder meer grafgraven).

Wat gaan wij daarvoor doen?

Volksgezondheid

Uitvoeren Nota Publieke Gezondheid: een nieuwe Nota Publieke Gezondheid wordt december 2023 aan uw raad voorgelegd. Deze nota (verplicht vanuit de Wet publieke gezondheid) bevat een raamwerk voor een aantal door de raad gewenste maatregelen, zoals de aanpak van eenzaamheid

onder ouderen, vermindering van overlast door houtstook en het tegengaan van de gevolgen van langdurige hitte. Tevens leggen wij een verband met de gezondheidsaspecten uit de Omgevingswet, met aandacht voor gezonde mobiliteit en gezonde lucht. En we leggen een verband met de landelijke aandacht voor leefstijl, zoals het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) waarvoor middelen worden opgenomen in een nieuwe brede SPUK. De maatregelen uit de nieuwe nota krijgen vanaf 2024 hun beslag en zullen doorwerken tot en met 2026, gelijk aan de loopduur van de Brede SPUK Sport en Preventie. Op onderdelen stemmen we de uitvoering af met de gemeente Rheden.

Uitvoering Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal: gedurende de periode 2021-2023 heeft Rozendaal zich gecommitteerd aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal, met als speerpunten gezonde leefstijl, financiële gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. De financiële middelen hiervoor worden opgenomen in een nieuwe brede Specifieke Uitkering (SPUK) Sport en Preventie 2023-2026. Hierin wordt ook een relatie gelegd met de uitvoering van Rijksbeleid zoals GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) het IZA (Integraal Zorg Akkoord). In het Plan van Aanpak voor de brede SPUK hebben we onder meer als thema benoemd: meer aandacht voor gezond leven; aandacht voor de gezondheidsuitdagingen in verschillende levensfases en balans in de fysieke leefomgeving.

Lokaal hitteplan: bij gezondheid gaat het niet alleen om gezondheid bevorderende maatregelen voor het individu, maar ook om de invloed van de omgeving. Hier raken gezondheid en klimaatadaptatie elkaar. We stellen een lokaal hitteplan op, als onderdeel van de nota Publieke Gezondheid. Dat bevat bijvoorbeeld adviezen voor inwoners om met hitte om te gaan, maar een groene omgeving met water en bomen draagt ook bij aan demping van de gevolgen van hitte.

Bestrijding van ongedierte is een vast onderdeel van het op peil houden van de volksgezondheid.

Riolering

Op 27 september 2022 is vGRP goedgekeurd. Ook in 2024 geven we uitvoering aan dit plan.

In het kader van de DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) willen we de wateroverlast in de omgeving van de Kapellenberglaan samen met de gemeente Rheden (Componistenbuurt) verminderen. In opdracht van de gemeente Rheden is er in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het verminderen van wateroverlast in genoemde wijken. De start voorbereiding is gepland in 2025 en de uitvoering in 2026. Dit gezamenlijke project komt in aanmerking voor de impulsregeling klimaatadaptatie. Het bedrag kan gebruikt worden om adaptatiemaatregelen versneld uit te voeren, om al geplande ruimtelijke maatregelen uit te breiden met adaptiemaatregelen, of om nieuwe adaptiemaatregelen op te pakken.

Afval

In 2024 is een evaluatie gepland of de voorgenomen doelen voor het verminderen van restafval per bewoner per jaar gehaald gaan worden. Om het verbeterd inzamelen van grondstoffen een extra impuls te geven willen we in meer aandacht aan besteden via een campagne. We doen dit pas na de evaluatie en als blijkt dat dit nodig is.

Integraal onderdeel van ons afvalbeheer is het beheersen van alle afvalstromen, zoals die nu aanvullend op de huiscontainers plaatsvindt op onze gemeentewerf. Voor optimalisatie zouden er meer afvalstromen via de gemeentewerf moeten lopen. Daarvoor is de huidige gemeentewerf niet geschikt. We hebben weliswaar weer toestemming voor het continueren van de huidige aanpak voor nog een paar jaar,

maar het moet beter. Binnenkort verwachten we de resultaten van het lopende onderzoek naar de huidige functionaliteit van onze gemeentewerf. De uitkomsten worden meegenomen in voornoemde evaluatie.

Energieneutraal Rozendaal

We werken in 2024 door aan de uitvoering van de op 13 september 2022 vastgestelde Uitvoeringsagenda Rozendaal 2023-2050. In deze Uitvoeringsagenda staan de ambities, projecten en de bijbehorende financiering beschreven van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Rozendaal. De overkoepelende doelstelling is het streven naar een energie neutraal Rozendaal in uiterlijk 2050. De uitvoeringsagenda 2023-2025 zet in op een effectieve voortzetting van de ingezette werklijnen ten behoeve van de energietransitie in Rozendaal (energiebesparing, duurzame opwek, duurzame warmte en bewustwording & communicatie) en de (begrotingstechnische) borging voor de komende jaren. De uitvoering van de uitvoeringsagenda 2023-2025 ligt op koers. We hebben hiervoor in 2023 diverse projecten gestart en uitgevoerd. In 2024 sturen we bij en passen aan. De focus op energiebesparing en duurzame warmte blijft bestaan, waarbij de aanpak vanaf 2024 verschuift naar meer praktische ondersteuning van bewoners bij het verder verduurzamen van hun woning zoals gezamenlijke inkooptrajecten, energieadvies, subsidies en duurzaamheidsleningen.

Ook in 2024 zetten we stappen die die voortvloeien uit de in oktober 2021 vastgestelde Transitievisie Warmte. Voor de wijken Leermolensenk, omgeving Delhoevelaan en de Moestuin is er een buurtuitvoeringsplan opgesteld. De uitvoering hiervan gaat lopen vanaf 2024.

Om onze eigen doelstelling te behalen en een effectieve bijdrage te leveren aan de landelijke doelstellingen is het nodig om bij alle gemeentelijke beslissingen rekening te houden met duurzaamheid en energiebesparing. Dat geldt voor onze eigen bedrijfsvoering (bijvoorbeeld duurzaam inkopen) en voor onze uitvoerende taken waarbij we besluiten baseren op de mate van circulariteit, klimaatbestendigheid en CO2-uitstoot.

Begraafplaats en crematie

De begraafplaats is een onderdeel van de historische buitenplaats Roosendael. Het beheer en onderhoud behoort tot de wettelijke gemeentelijke taken. We beogen ook in 2024 deze plaats duurzaam in stand te houden en het unieke karakter van de begraafplaats te behouden

Een aantal monumentale grafkelders en graven begint in vervallen staat te verkeren. Bij merendeel van deze graven is er voor het laatst begraven in het begin van de 20ste eeuw. Rechthebbende van deze graven zijn moeilijk te traceren. Gebleken is, dat bij het ontbreken van een rechthebbende, de eigenaar van de ondergrond verantwoordelijk wordt voor het onderhoud. In 2023 zijn wij een onderzoek gestart om inzichtelijk te krijgen wat de financiële consequenties zijn voor de gemeente. Hier verwachten wij in 2024 de uitkomst van. De eventuele bijkomende kosten zijn nog niet bekend voor de begroting.

Om het huidige (unieke) karakter van de begraafplaats te behouden gaan we het onderhoud intensiveren met ondergronds bemesten waardoor de levensduur van bomen wordt verlengd en de noodzakelijke nieuwe aanplant beter kan groeien. Bovendien vindt onderhoud van de paden plaats, zodat deze begaanbaar blijven en beter bestand zijn tegen heftige regenbuien.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
7.1 Volksgezondheid	11.224	10.000	0	0	0	0
7.2 Riolering	210.820	158.655	168.168	171.531	174.962	178.461
7.3 Afval	192.932	232.457	229.180	234.251	238.609	242.976
7.4 Milieubeheer	0	0	89.248	90.050	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	58.100	103.304	101.881	103.155	104.460	105.784
totaal baten	**473.076**	**504.416**	**588.477**	**598.987**	**518.031**	**527.221**
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	74.782	71.634	82.533	84.186	85.871	87.589
7.2 Riolering	157.734	135.137	114.054	125.687	118.120	122.297
7.3 Afval	151.684	183.561	181.540	176.480	179.740	183.060
7.4 Milieubeheer	118.376	52.115	144.248	146.150	97.216	97.818
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	44.745	37.474	38.314	38.659	39.019	39.384
totaal lasten	**547.321**	**479.920**	**560.689**	**571.162**	**519.966**	**530.148**
Saldo van baten en lasten	**-74.245**	**24.496**	**27.788**	**27.825**	**-1.935**	**-2.927**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	97.237	19.590	21.200	23.790	25.932	28.117
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	48.295	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**48.942**	**19.590**	**21.200**	**23.790**	**25.932**	**28.117**
Geraamd resultaat	**-25.303**	**44.086**	**48.988**	**51.615**	**23.996**	**25.190**

De opgenomen baten bij taakveld 7.2 bestaan uit ontvangsten vanuit rioolheffing, bij taakveld 7.3 vanuit afvalstoffenheffing, bij taakveld 7.4 vanuit subsidie energietransitie (CDOKE) en bij taakveld 7.5 uit begraafplaatsleges en een jaarlijkse subsidie hiervoor.

De opgenomen lasten bij de onderstaande taakvelden bestaan uit:
- 7.1 Gezondheidszorg;
- 7.2 Riolering;
- 7.3 kosten verwerking afval;
- 7.4 Milieubeheer, ongediertebestrijding en energietransitie;
- 7.5 kosten rondom de begraafplaatsen.

We voorzien de komende jaren binnen dit programma een forse stijging aan zowel baten als lastenkant voor de opgaven energie-transitie en klimaatadaptatie. De aanpak die we nu voorstaan past binnen de ons nu beschikbare middelen. Voor 2024 en 2025 wordt jaarlijkse een bedrag van ongeveer € 90.000 ontvangen, welke we hiervoor in willen zetten. Voor de langere termijn heeft het rijk geen uitsluitsel gegeven over een eventuele rijksbijdrage en hebben wij een kostenpost van € 40.000 jaarlijks opgenomen.

Volksgezondheid
We voorzien vooralsnog geen meerkosten. Mocht de nota voorstellen bevatten met grote financiële gevolgen, dan wordt hier een afzonderlijk besluit over genomen.

Begraafplaats en crematie
Het geïntensiveerde onderhoud van de begraafplaats is kostenneutraal wegens financiering vanuit de Provincie.

Riolering

Voor Rozendaal is in het kader van de DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) in 2026 een bedrag van € 25.000 beschikbaar voor het verminderen van de wateroverlast in genoemde wijk. Dit is een bijdrage van 33% op de totale investering die gedaan dient te worden. Wij dienen dus een bedrag ad. € 50.000 beschikbaar te stellen in 2026. In het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) is jaarlijks een bedrag ad. € 50.000 beschikbaar voor het verminderen van wateroverlast binnen de gemeente. De kosten kunnen daaruit gedekt worden.

Afval

De kosten voor de evaluatie en een eventuele campagne zijn € 8.500.

Energieneutraal Rozendaal

Op 27 september 2022 heeft uw raad ingestemd met de Uitvoeringsagenda Energietransitie. Daarbij zijn besluiten genomen over de onttrekking van de benodigde middelen uit de reserve energietransitie. Binnen dit beschikbare budget en de toegezegde subsidies worden de plannen en werkzaamheden uitgevoerd.

De financiering voor de uitvoering van de Uitvoeringsagenda is voor de jaren 2023-2025 geborgd. Door het beschikbaar komen van de CDOKE gelden zijn ook de personele kosten voor de begrotingsjaren 2026 en 2027 (tot 2030) gegarandeerd.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	38.153	35.753	7.466	10.237
Verklaring:				
Kosten geestelijke gezondheidzorg (WvGGZ)	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Lagere kosten riolering	26.000	11.040	20.300	20.300
Evaluatie afvalbeleid	-8.500			
Lagere kosten verwerking GFT	2.000	2.000	2.000	2.000
Lagere kosten afvalverbranding	1.500	1.500	1.500	1.500
lagere verhoging kosten ODRA	8.000	8.000	8.000	8.000
Lagere kosten ongediertebestririjding	6.000	6.000	6.000	6.000
Inzet energietransitie	-89.200	-90.000	-40.000	-40.000
Rijksbijdrage energietransitie	89.200	90.000	0	0
Hogere opbrengst rioolrecht	7.000	7.000	7.000	7.000
Lagere kostenstijging VGGM	11800	16500	17200	17200
Totaal mutaties	51.300	49.540	19.500	19.500
Restantverschil	-13.147	-13.787	-12.034	-9.263

Beleidsindicatoren

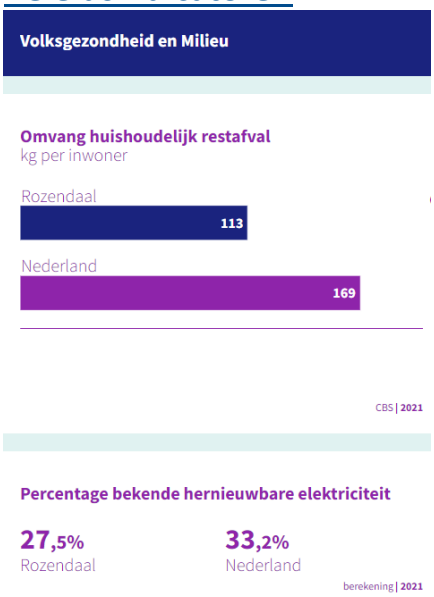

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Binnen dit programma geven we uitvoering aan wettelijke taken op het terrein van huisvesting, bouw- en woningtoezicht en ruimtelijke ordening. Dit programma spreekt zich uit over ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Rozendaal. Binnen dit programma worden afwegingen gemaakt voor initiatieven met inachtneming van de aanwezige kwaliteiten in zowel het groen als de (historische) bebouwing.

Beleidsdoel

We willen het prettige woon- en leefklimaat te behouden en zo mogelijk te verbeteren. Hierbij willen we een bijdrage leveren aan de lokale en regionale behoeftes binnen de fysieke leefomgeving waarbij we de aanwezige waarden van het mooie en groene kasteeldorp respecteren.

Wat willen wij bereiken?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We willen onze herkenbare en groene woon- en leefomgeving behouden en ontwikkelen. Onze reguliere werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving dragen daaraan bij.

Invoering Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is voorzien op 1 januari 2024. De Omgevingswet vereist dat de gemeente optreedt als één overheid en zorgdraagt voor een inhoudelijk integrale afweging met alle betrokken overheden. Samenwerking met verschillende ketenpartners zoals provincie en Omgevingsdienst Arnhem (ODRA) is hierin essentieel.

Planschade

De behandeling van planschadeverzoeken behoort tot het reguliere werk (en capaciteit) binnen dit programma. Op het moment dat een bestemmingsplan een verandering in de bouw- of gebruiksmogelijkheden met zich meebrengt kan er planschade ontstaan. Inwoners kunnen hiervoor een verzoek indienen bij het college. De afwikkeling van verzoeken vindt plaats binnen strikte wettelijke kaders.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We borgen gedegen vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiervoor werken we samen met onder meer de gemeente Rheden als het gaat om bouwtoezicht. De ODRA is binnen de gemeenschappelijke regeling voor Rozendaal, en andere gemeenten in de regio, de partner op het gebied van milieu. Deze samenwerking wordt in 2024 en de jaren daarna voortgezet. Op het vlak van volkshuisvesting, maar breder ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkelingen is samenwerking in de regio, vooral in de Groene Metropoolregio een belangrijk onderdeel van de reguliere aanpak binnen dit programma.

Volkshuisvesting

We werken – ook in regionaal verband – aan 'groene groei'. In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (Groene Metropoolregio) ligt voor de komende jaren een enorme bouwopgave. Hierbij heeft de regio zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Om deze opgave in goede banen te leiden is de verstedelijkingsstrategie opgesteld. Deze verstedelijkingsstrategie is onderdeel van de Groene Groei opgave van de agenda van de Groene Metropoolregio. De strategie die is ontwikkeld laat zien wat het kostbare groen blauwe raamwerk van de regio is: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De Verstedelijkingsstrategie is van een hoog abstractieniveau en raakt vooralsnog Rozendaal nauwelijks in directe zin.

Dit regionale beleid vertalen we in een Omgevingsvisie. Zoals ook al in de coalitieovereenkomst is aangegeven integreren we (onder meer) de woonvisie en de groenvisie in dezelfde omgevingsvisie. Hierbij wordt dan ook duidelijk op welke wijze Rozendaal op passende wijze bij kan dragen aan de regionale ambities én de lokale woningbehoefte op het gebied van wonen.

Gezien de druk op de woningmarkt wordt er hierbij naast permanente woningbouw ook onderzocht of er mogelijkheden zijn voor tijdelijke huisvesting voor specifieke doelgroepen door middel van realisatie van flexwoningen.

Invoering omgevingswet: Omgevingsvisie/Woonvisie

Om de Omgevingswet tijdig te implementeren werken we eraan om:

- Het beleidsinstrumentarium (o.a. omgevingsvisie, verordeningen en omgevingsplan) conform de doelstellingen van de wet vorm te geven. In het plan van aanpak invoering Omgevingswet dat op 3 november 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld is vastgelegd dat de overgang naar de Omgevingswet beleidsneutraal plaatsvindt. In 2023 is in samenspraak met adviseurs vanuit de Groene Metropoolregio gestart met de voorbereidingen voor de omgevingsvisie/woonvisie waarbij de (on)mogelijkheden voor woningbouw binnen de gemeente nader zijn onderzocht in relatie tot lokale en regionale behoefte. Op basis hiervan wordt in 2024 de Omgevingsvisie/Woonvisie opgesteld. Dit is binnen de termijn die hiervoor in de wet is opgenomen (uiterlijk 1-1-2027).
- De processen voor het afhandelen van initiatieven, conform de nieuwe wettelijke standaarden af te handelen. Hierbij is het digital stelsel Omgevingswet (DSO) van wezenlijk belang.
- Gelijktijdig met de Omgevingswet is ook de (stapsgewijze) inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) voorzien. Onder de Wkb blijft de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de bestaande bouw en omgevingsveiligheid. De vergunninghouder legt onder de Wkb inhoudelijk verantwoording af aan het bevoegd gezag (gemeente) voor de start van de bouw. Het bevoegd gezag beoordeelt de aangeleverde gegevens bij het uitvoeren van de toezichthoudende en eventueel handhavende taak. Doordat de toezichthoudende taak voor de gemeente Rozendaal door de toezichthouders van de gemeente Rheden wordt uitgevoerd wordt de invoering van de Wkb in samenwerking met Rheden voorbereid.

Voor de concrete aanpak die we hanteren om in het gewenste tempo de Omgevingswet te implementeren wordt verwezen naar eerdere raadsbesluitvorming hieromtrent en de raadsinformatiebrief van maart 2023.

Planschade

De herziening van het bestemmingsplan die de bouw van IKC Dorpsschool Rozendaal planologisch mogelijk maakt is aanleiding geweest voor een aantal omwonenden om een verzoek om planschade in te dienen. Deze verzoeken worden op grond van de wettelijke kaders afgehandeld. Hieruit is duidelijk geworden dat er voor een aantal omwonenden sprake is van planschade. De termijn om een verzoek om tegemoetkoming in planschade in te dienen tegen het bestemmingsplan Dorpsschool Rozendaal is inmiddels verstreken. Er kunnen nu dus geen nieuwe verzoeken meer worden ingediend. Er lopen acht beroepszaken bij de rechtbank in dit dossier. Dit brengt voor 2024 werk met zich mee.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	545.675	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	49.350	51.510	60.000	62.000	62.400	63.500
totaal baten	**595.025**	**51.510**	**60.000**	**62.000**	**62.400**	**63.500**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	93.159	13.200	13.865	14.135	14.420	14.705
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	284.751	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	67.577	69.220	71.025	72.440	73.180	74.530
totaal lasten	**445.487**	**82.420**	**84.890**	**86.575**	**87.600**	**89.235**
Saldo van baten en lasten	**149.538**	**-30.910**	**-24.890**	**-24.575**	**-25.200**	**-25.735**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	70.275	4.000	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**70.275**	**4.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**219.813**	**-26.910**	**-24.890**	**-24.575**	**-25.200**	**-25.735**

De opgenomen baten bij taakveld 8.3 bestaan uit ontvangsten vanuit leges voor bouwvergunningen.

De opgenomen lasten bij de taakveld 8.1 bestaan uit de kosten voor planvorming Omgevingswet en bij het taakveld 8.3 bestaan de kosten voor vergunningverlening en de kosten voor de BAG.

Vanuit het Rijk is een bijdrage toegezegd voor de uitvoeringskosten voor de invoering van de Omgevingswet, ook voor 2024 en 2025 is een bijdrage toegezegd. Verwachting is dat deze bijdrage, in combinatie met de eerder beschikbare kredieten voldoende zijn voor de implementatie van de invoering van de Omgevingswet.

We voorzien op dit moment de komende jaren geen kostentoename anders dan inflatie.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	3.005	3.715	3.495	2.960
Verklaring:				
Hogere kosten bouwplantoetsing	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Hogere opbrengst bouwvergunningen	11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal mutaties	5.000	5.000	5.000	5.000
Restantverschil	-1.995	-1.285	-1.505	-2.040

De hogere opbrengst bouwvergunningen en de bouwplantoetsing zijn gebaseerd op de trend van de laatste jaren.

Beleidsindicatoren

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

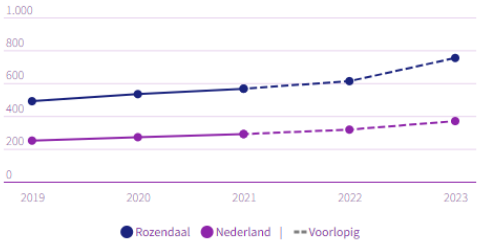

CBS | 2019 - 2023

Demografische druk

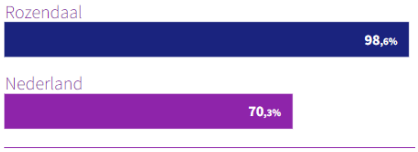

CBS | 2023

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 1.142 Rozendaal
€ 860 Nederland

COELO | 2023

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

11,5 Rozendaal
9,3 Nederland

BAG/ABF | 2022

Meer info

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.177 Rozendaal
€ 942 Nederland

COELO | 2023

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:
- de tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- de tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- de OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage (2024: 5%).

Rioolheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (27 september 2022). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren.

	2021	2022	2023	2024
Rioolheffing	€ 220	€ 220	€ 220	€ 220

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. De kosten voor zowel inzameling als verwerking zijn de afgelopen jaren bij alle gemeenten sterk gestegen. Mede dankzij het positieve effect van de gescheiden afvalinzameling zal de tariefsverhoging slechts 0,3% bedragen voor 2024.

	2021	2022	2023	2024
1-2 persoonshuishouden	€ 244	€ 251	€ 274	€ 275
3 of meerpersoonshuishouden	€ 275	€ 283	€ 309	€ 310

OZB

Voor de begroting van 2024 voeren wij een trendbreuk door zoals aangegeven in de Kadernota 2024-2027. Naast de reguliere toename met het inflatiepercentage van 5,0% wordt er vanaf 2024 een extra jaarlijkse verhoging van 5,5% doorgevoerd. Deze trendbreuk komt voort uit de noodzaak om de tekorten voor de jaren 2026 en verder te dichten. Bijkomend effect is dat onze tarieven in lijn komen te liggen met omliggende gemeenten. Daarnaast is de totale WOZ-waarde gestegen door een stijging van de huizenprijzen en uitbreiding van het aantal woningen. Voor het bepalen van de nieuwe OZB-percentages is de geraamde opbrengst uit de begroting (vermeerderd met de opbrengst van extra woningen) het uitgangspunt. De nieuwe percentages worden daarna aangepast aan de verwachte waardestijgingen als gevolg van de marktontwikkelingen.

	2021	2022	2023	2024
OZB eigenaar woningen	9,5800%	0,0899%	0,0790%	0,0823%
OZB eigenaar niet-woningen	13,7900%	0,1430%	0,1536%	0,1599%
OZB gebruiker niet-woningen	11,0900%	0,1150%	0,1235%	0,1286%

Omdat de waardering van de onroerende zaken het gehele jaar doorloopt is bovenstaande berekening een eerste indicatie van de tarieven. In december zijn, bij het vaststellen van de verschillende belastingverordeningen, de definitieve tarieven bekend.

De bijbehorende opbrengst ziet er als volgt uit:

	2024
OZB eigenaar woningen	440.017
OZB eigenaar niet-woningen	40.176
OZB gebruiker niet-woningen	30.981

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk

Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal voor een gemiddeld gezin stijgen met 3,25%.

Overige belastingen en leges

Hieronder vallen bijvoorbeeld:

- producten van burgerzaken;
- vergunningen;
- grafrechten.

In principe worden alle tarieven aangepast met de inflatiecorrectie, voor 2024 bedraagt deze 5,0%. Met betrekking tot burgerzaken zijn er voor o.a. de paspoorten en rijbewijzen door het Rijk maximumtarieven vastgesteld. Deze wijken daarom af van de basisregel dat inflatiecorrectie wordt toegepast.

Kostendekkendheid tarieven

In onderstaande tabel is het kostendekkingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen.

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkings-percentage
Burgerlijke stand	95.613	9.270	10%
Huwelijken	25.127	25.100	100%
APV-vergunningen	5.710	500	9%
Reinigingsrecht	216.334	217.180	100%
Rioolrecht	166.873	168.168	101%
Grafleges/rechten	101.882	101.882	100%
Omgevingsvergunning bouwen*	60.273	60.000	100%
Totaal	671.813	582.100	87%

Rioolrecht

Door schommelingen in kosten heeft het kostendekkingspercentage jaarlijks een lichte afwijking van 100%. Over elke planperiode komt dit jaarlijkse gemiddeld uit op 100%. Omdat de afwijkingen (zowel begroting als jaarrekening) gering zijn, worden deze verrekend met het exploitatiesaldo.

Door de kleine schaal van Rozendaal is een aantal leges c.q. producten niet kostendekkend te krijgen. Voor rijbewijzen en reisdocumenten gelden voorgeschreven maximumtarieven terwijl de vaste kosten relatief hoog zijn.

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten is de legesplicht gedeeltelijk afgeschaft omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten. Dit geldt niet voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als Verbonden Partijen, openeinderegelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatie brede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	***Score***
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	***Score***
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2023: afgerond € 4,6 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	***Gevolg***
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig. Ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.224.000	1.224.000
Werf	0	147.000	147.000
Totaal			**1.371.000**

De obligaties zijn inmiddels afgelost en staan niet meer in dit overzicht

Structureel

Dit wordt vooral gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan vooral OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk

gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 400.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (met uitzondering van een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, uitgezonderd een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen € 10.000 voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor her-bestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2023.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	3.563.620
Totale weerstandscapaciteit	3.573.620

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	30.000	6	25%	7.500
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	50.000	9	100%	50.000
Kinderopvang	Meer aanvragen SMI	Geen	3	2	5.000	6	25%	1.250
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	15.000	9	25%	3.750
Beschermd wonen	Meer aanvragen	Geen	3	3	70.000	9	25%	17.500
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Door stijgende rentevergoeding bij de schatkist is dit risico verhoogd tov eerdere jaren	3	3	50.000	9	25%	12.500

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Verduurzaming vastgoed/tractie	Verplichtingen tot verduurzaming kunnen aanzienlijke kosten veroorzaken	Anticiperen op regelgeving en ontwikkelingen meenemen in de begroting	3	3	50.000	9	25%	12.500
Klimaat/droogte	Door verandernd klimaat ontstaan er problemen met vegetatie, riool en water	Anticiperen op wetgeving en ontwikkelingen en meenemen in de begroting	3	3	100.000	9	25%	25.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiele consequenties hebben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	90.000	9	25%	22.500
Juridische procedures	Bewaren en rechtszaken bij projecten en/of belsissingen	Binnen projectplannen en besluitovrming aandacht voor hebben	3	2	15.000	6	25%	3.750
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiele consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	50.000	15	100%	50.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
Veranderende wetgeving	Aanpassing in wetgeving leveren kosten op die niet altijd voldoende worden gecompenseerd	Anticiperen op ontwikkelingen	3	3	50.000	9	25%	12.500
					subtotaal structureel			**272.500**

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Risico's met incidenteel effect								
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspostionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Personeel	Langdurige uitval door ziekte	Goede begeleiding zieke werknemers	3	3	80.000	9	25%	20.000
ICT	Hacks, privacyissues, uitval systemen	Beveiliging op orde, bewustwording	3	3	100.000	9	25%	25.000
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	3	3	30.000	9	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	3	3	100.000	9	50%	50.000
Project OOR	geen volledige compensatie voor de gemaakte kosten	Bepaalde begrote posten heroverwegen.	1	3	800.000	3	0%	0
							subtotaal incidenteel	**172.500**
							Totaal	**445.000**

In de bovenstaande tabel is een risico opgenomen van het project OOR. Een nadere toelichting hierop is te vinden op bladzijde 43.

Weerstandsratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	272.500
Incidenteel	C	3.563.620	D	172.500
Totaal	E	3.573.620	F	445.000
Structureel (A/B)		0,04		
Incidenteel (C/D)		20,66		
Totaal (E/F)		8,03		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie
De risico's zijn opnieuw geactualiseerd. Hierbij zijn er aanpassingen gedaan bij de risico's voor rente, planschades, langdurige uitval door ziekte en beschermd wonen. De weerstandsratio is onverminderd meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2023	Begroot 1-1-2024	Begroot 1-1-2025	Begroot 1-1-2026	Begroot 1-1-2027
A. Algemene reserve					
Mobiel	3.563.620	3.563.620	3.563.620	3.563.620	3.563.620
subtotaal A	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	20.959	20.959	20.959	20.959	20.959
Reserve sociaal domein	368.210	368.210	368.210	368.210	368.210
Vervangingsreserve inventar	102.625	109.311	115.997	122.683	129.369
Reserve digitalisering	32.358	32.358	32.358	32.358	32.358
Reserve fietspaden	0	1	2	3	4
Reserve wegen	98.629	107.832	117.035	126.238	135.441
Reserve begraafplaats	18.913	18.913	18.913	18.913	18.913
Reserve Energietransitie	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000
Reserve dekking kapitaallast	4.992.633	4.842.778	4.690.333	4.535.745	4.378.973
subtotaal B	**5.739.327**	**5.605.361**	**5.468.805**	**5.330.106**	**5.189.223**
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	1.050.000	1.103.610	1.165.329	1.216.386	1.268.464
Voorziening wachtgeld/pens	347.129	357.129	367.129	377.129	387.129
subtotaal C	**1.397.129**	**1.460.739**	**1.532.458**	**1.593.515**	**1.655.593**
Totaal	**10.700.076**	**10.629.720**	**10.564.883**	**10.487.241**	**10.408.436**

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers in de eerste kolom zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2022 en aangevuld met de verwachte mutaties (claims) in 2023.
In de overige jaren zijn de vaste en bekende toevoegingen en onttrekkingen verwerkt.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is om in één oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	-109%	-138%	-56%	-89%	-95%	-94%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-109%	-138%	-56%	-89%	-95%	-94%
Solvabiliteitsratio	79%	83%	78%	78%	77%	76%
Kengetal grondexploitatie	-3%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-6,8%	-0,3%	0,3%	2,7%	-2,5%	-2,7%
Belastingcapaciteit	135%	120%	127%	128%	130%	131%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. Het kengetal is nu 0% aangezien de grondexploitatie op De Del eind 2022 is afgesloten en er geen nieuwe grondexploitatie aanwezig is.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen

dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ-waarde in Nederland bedroeg in 2022 € 315.000 en in Rozendaal € 610.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze.

	Kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)						
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	926.035	700.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	639.126	10.000	75.000	75.000	75.000	75.000
D	Financiele activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.583.804	1.638.866	1.661.660	1.718.160	1.775.160	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.972.814	4.242.687	4.683.783	4.379.205	4.405.568	6.263.136
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	23.972	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	67.334	250.000	50.000	50.000	50.000	50.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	5.576.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-109%**	**-138%**	**-56%**	**-89%**	**-95%**	**-94%**
	2. Solvabiliteitsratio						
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.182.998	9.730.160	9.168.981	9.032.425	8.893.726	8.752.843
B	Balanstotaal	12.970.622	11.745.823	11.704.720	11.639.883	11.562.241	11.483.436
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**79%**	**83%**	**78%**	**78%**	**77%**	**76%**
	Kengetal grondexploitatie						
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	-173.714	0	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	5.579.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**-3%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**
	Structurele exploitatieruimte						
A	Structurele lasten	4.850.392	3.949.095	9.656.053	5.696.193	5.755.689	5.893.594
B	Structurele baten	4.301.296	3.813.348	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	96.742	15.889	15.889	15.889	15.889	15.889
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	265.718	140.164	149.855	152.445	154.587	156.772
E	Totaal baten	5.576.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 100%	**-6,8%**	**-0,3%**	**0,3%**	**2,7%**	**-2,5%**	**-2,7%**
	Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden						
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	572	513	549	557	566	574
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	275	309	314	318	323
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde				0	0	0
	WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.036	1.008	1.078	1.091	1.104	1.117
F	Woonlasten gemidd voor gezin in 2020 (gem <25K)*	766	839	852	852	852	852
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**135%**	**120%**	**127%**	**128%**	**130%**	**131%**

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsplan wegen (2022-2033)	2022
Onderhoudsplan riolering (2023-2027)	2022
Aangescherpte Groenvisie (2022-2026)	2023

Wegbeheer

Sinds de begroting 2019 is besloten om bij groot onderhoud van een aantal binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. In het wegenplan van 2022 is besloten om de overgang naar klinkers te doen op basis van noodzaak tot renovatie, in plaats van fysiek aansluitend. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. Voor een klein deel van de wegen geldt onderhoud met asfalt waarvoor een reserve wordt aangehouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden en we voorkomen dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Investeringsschema

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Steenhoek	129.000	0	0	0
Riolering	77.700	64.260	65.545	66.856
Mercedes bedrijfswagen	0	82.000	0	0
Iseki trekker	0	38.000	0	0
Gemeentehuis		220.000		
J. van Arnhemstraat	0	0	39.000	0
Totaal	**206.700**	**404.260**	**104.545**	**66.856**

Riolering

In 2022 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu. In dit plan wordt aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. We voorzien geen noodzakelijke wijzigingen in de begroting. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreffen. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP wordt met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden.
Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks ongeveer 1.500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Gemeentegebouwen

Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud. Voor diverse reparaties en investeringen is in 2024 een bedrag van € 20.000 opgenomen. Daarnaast is in 2024 een bedrag van € 15.000 opgenomen om te onderzoeken wat er nodig is m.b.t de veiligheid en verbetering van de dienstverlening (gebouw-technisch).

Voor het onderhoud van de nieuwe school is in 2019 een contract afgesloten. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend en hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Groenvisie 2022-2026

In mei 2022 is een nieuwe Groenvisie vastgesteld. In 2023 is deze aangescherpt. In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. In dit plan wordt beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de kosten voor onderhoud van de hierin beschreven zaken. Hieraan wordt gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken, in het bijzonder (prioritair) door opstellen van een bomenplan.

Paragraaf 4: Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjarenfinanciering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld (actualisatie in raad 28-3-2023). In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort. De gemeente is verplicht haar overtollige middelen bij de schatkist te stallen. Daar wordt sinds half 2022 weer rente voor ontvangen.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal is dit niet aan de orde, omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2024
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	9.680.353
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	822.830
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	1.000.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.758.783
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-3.758.783
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	822.830
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-4.581.613

De omvang van de begroting verdubbelt bijna in 2024 doordat de kosten voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen in onze gemeente is opgenomen in de cijfers. Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, daarom is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2024 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ongeveer € 5,0 miljoen aanhouden bij de schatkist. Door de oplopende rente wordt hier weer een rendement op behaald. Door middel van (o.a.) een liquiditeitsplanning wordt ingezet op een zo hoog mogelijke opbrengst te behalen. In de begroting hebben wij voor 2024 een bedrag opgenomen van € 152.000 aan renteopbrengsten. Jaarlijks lopen deze opbrengsten iets op.

Garanties op leningen aan derden

Wij hebben een contra-garantie afgegeven voor de te realiseren nieuwbouw van de Stichting Dierentehuis Arnhem en omstreken. Voor 2024 is dit voor een bedrag van € 35.000.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Ook is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit de programma's te bereiken. Bedrijfsvoering omvat Personeel en Organisatie, Informatievoorziening, automatisering en digitalisering, Juridische zaken, Communicatie en Huisvesting. Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college. Deze paragraaf vertoont overlap met Programma 0, Bestuur en Ondersteuning. Deze paragraaf behandelt die aspecten van de bedrijfsvoering die niet onder programma 0 zijn behandeld, waarbij met name het 'hoe' centraal staat (het 'wat hoort thuis in programma 0). Daarbij gaan we in op de onderdelen Planning en Control, Organisatieontwikkeling en P&O, Informatievoorziening en digitalisering, en kosten van de diverse bedrijfsvoeringsonderdelen (personeel, huisvesting e.d.).

Planning en control

Planning en controlcyclus

Het primaire doel van de P&C-cyclus is om het beleid en de bedrijfsvoering in beeld te krijgen en te houden. De P&C-cyclus moet inzicht geven in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt en welke (financiële) middelen daarbij nodig zijn. De ambtelijke organisatie legt daarbij verantwoording af aan het college van burgemeester en wethouders. Het college doet dat op zijn beurt richting de gemeenteraad. De P&C-cyclus bestaat in Rozendaal ieder jaar uit respectievelijk de kadernota, de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoordingsrapportages (Turaps) en de Jaarstukken. Kadernota en begroting blikken vooruit op het komend begrotingsjaar en gaan dus over het 'plannen'. De Turaps en de jaarstukken blikken terug op (een gedeelte van) een jaar en ondersteunen de raad in de controlerende rol. Begroting en jaarstukken zijn verplicht. Ook hoe die eruit moeten zien is voor het grootste deel voorgeschreven. Andere momenten van plannen en verantwoorden zijn vrij.

Van Kadernota 2024-2027 naar Begroting 2024-2027

De kadernota gaf dit jaar een negatief vooruitzicht met name in de jaren 2026 en 2027. Door deze ontwikkeling is er een noodzaak ontstaan voor een belastingverhoging die hoger is dan de inflatiecorrectie. Eens te meer blijkt dat we sterk afhankelijk zijn van het Rijk voor onze inkomsten. Net zoals het voorgaande jaar staan wij in deze begroting stil bij de sturende vragen wat we willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten. Hierbij willen wij als college zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de raad is voor 2024. Hiermee willen wij de raad in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. Wij werken deze begroting uit in ambtelijke werkprogramma's.

Sturen op risico's

Om grip te houden op doeltreffendheid en doelmatigheid is het van belang om financiële en operationele risico's in beeld te hebben, en om daarop als organisatie te kunnen sturen. Dat doen we onder meer door het bijhouden van de Paragraaf Weerstandsvermogen. Daarin geven we (op basis van een tweejaarlijkse herijking) een risico-indicatie. Door een nog altijd stevige reservepositie kunnen we de geschetste risico's opvangen. We streven er naar om de weerstandsratio niet lager te laten uitkomen dan 4 en we geven in de jaarstukken aan welke impact inzet van de reserve heeft op dit getal.

Sturen op rechtmatigheid

Op grond van een wijziging van de Gemeentewet krijgt het college de verplichting om zélf te verklaren in hoeverre de bestedingen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Deze rechtmatigheidscontrole wordt niet meer verricht door de accountant, maar wordt binnen de organisatie belegd.

Het college neemt in de jaarrekening een verklaring op waarin zij zich uitspreekt over de rechtmatigheid van gemeentelijke uitgaven. Daarbij geeft het college aan op grond waarvan zij tot die bewering komt. Om aan deze (wettelijke) verplichting te voldoen, wordt de (verbijzonderde) interne controle verder ontwikkeld zodat die voorziet in de noodzakelijke onderbouwing van de rechtmatigheidsverklaring.

Financiële functie
Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een Financiële Verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de raad als accountant benoemd. De opdracht voor Stolwijk Kelderman is recentelijk verlengd tot de behandeling van de jaarrekening van 2024. Er moet in 2024 een aanbesteding plaats vinden voor deze opdracht voor de periode daarna.

Administratieve organisatie
Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. De digitale transitie, onder meer de implementatie van het DMS (document management systeem) versterkt de nut en noodzaak hiervan. Daarnaast zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen dient de gemeente (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties uit te voeren. Voor bijvoorbeeld burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu vraagt voortdurend aandacht voor procesinrichting en benodigde kaders zoals mandaatregeling. We richten ons bij het maken van passende afspraken over dienstverlening daarom op verantwoordingsinformatie en controle informatie over passende uitvoering en kloppende procesinformatie op de gebieden Informatiebeveiliging, archiefregels, privacyregels en bevoegdheidsregels zoals mandaten.

Naast deze bedrijfsbrede verantwoording over de risicobeheersing en beheersmaatregelen zijn de volgende ontwikkelingen relevant voor gedegen risicobeheersing:

- Frauderisico-analyse: periodiek evalueren we het risico op fraude binnen de processen. De belangrijkste beheersmaatregel op het vlak van fraudebestrijding is het up-to-date houden van de budgetverantwoordelijkheid waarbij het 4-ogenprincipe uitgangspunt is.
- Projectmatig werken: door op specifieke grotere ontwikkeling meer projectmatig te sturen worden risico’s beter ingekaderd en inzichtelijk gemaakt.
- Inkoop en aanbesteding: zoals alle gemeenten merken ook wij dat de Europese aanbestedingsregels zo nu en dan knellen met onze bedrijfsvoering. Het gaat daarbij niet alleen om het beleidsmatige inkoopkader, maar zeker ook over de processtappen die per inkoop doorgelopen moeten worden.
- Contractmanagement: om goed op risico’s te kunnen sturen en daarop tijdig in te springen is het voor Rozendaal van belang om het contractmanagement goed vorm te geven. Dat heeft betrekking op het updaten van afspraken met leveranciers en samenwerkingspartners. Dit raakt ook het gedegen administreren van de lopende contractafspraken. In 2024 werken we aan beide verder.

Organisatieontwikkeling en P&O

De doelstellingen van de organisatieontwikkeling en het P&O-beleid zijn onveranderd:

1. mens en organisatie verder ontwikkelen met als kernwaarden klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerkingsgerichtheid;
2. bouwen aan een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie;
3. goed werkgeverschap waarbij wij medewerkers weten te boeien en te binden.

Wij blijven werken aan een lerende organisatie, waarin fouten gemaakt mogen worden en waarin van fouten geleerd wordt. Daarnaast willen wij ons P&O-beleid blijven ontwikkelen in samenspraak met onze medewerkers: hoe kan de organisatie medewerkers ondersteunen om hun werk zo goed mogelijk te doen.

Sinds 2022 zijn wij gaan werken met een werkprogramma met resultaten die voortvloeien uit de begroting. Hierdoor heeft het college meer overzicht en meer mogelijkheden om bij te sturen. In de in 2022 ingevoerde ontwikkelgesprekken met medewerkers zijn individuele afspraken gemaakt over hun ontwikkeling en over resultaten.

In oktober 2022 hebben we een gesprek met de raad gevoerd over de verwachtingen over en randvoorwaarden voor een toekomstbestendige organisatie voor een zelfstandig Rozendaal. Een toekomstbestendige organisatie betekent dat we bouwen aan een robuuste organisatie die er 'staat' in 2026. In oktober 2023 hebben we hierover een raadsinformatiebrief opgesteld, met onze visie op de doorontwikkeling van de organisatie en een groot aantal maatregelen. Deze zijn in de deze begroting verwerkt.

Verder gaan wij – net als in 2022 en 2023 – het personeel ondersteunen in hun professionele ontwikkeling met bijvoorbeeld trainingen, intervisie en coaching. Dit is des te meer van belang gelet op krappe arbeidsmarkt, waarin voldoende gekwalificeerd personeel schaars is. Daarom blijven we in gesprek met medewerkers over P&O-vraagstukken, zodat we hen kunnen blijven boeien en binden.

Kengetallen P&O

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Formatieplaatsen (fte)	11,9	12,3	12,3
Medewerkers (aantal)	13	14	14
Mannen (%)	58%	64%	64%
Vrouwen (%)	42%	36%	36%
Ziekteverzuim (%)	6,81%	2,00%	7,00%
Instroom (%)	8%	0%	0%
Uitstroom (%)	0%	0%	0%
Deeltijders (%)	46%	57%	57%
Leeftijd (gemiddeld)	51,1	52,4	52,4
Maximum Salarisschaal (%)	85%	86%	86%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,84%	1,21%	1,25%

De omvang van het personeelsbestand blijft kwetsbaar gelet op de opgaven waarvoor wij als gemeente aan de lat staan (sociaal domein, informatiedomein).

In 2024 maken we gebruik van externe inhuur voor ondersteuning op in ieder geval privacy, informatieveiligheid, informatievoorziening, archiefbeheer, P&O/HR. De gemeente maakt verder gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst en schoonmaakdiensten. Het project OOR vraagt het nodige van de ambtelijke organisatie, maar hier wordt ook ingehuurd op het gebied van woonbegeleiding, projectleider en locatiemanager.

Ziekteverzuim

	2020	2021	2022	2023*
Verzuimpercentage	5,60%	6,80%	6,80%	8,27%
Kort (0-8 dagen)	1,90%	0,30%	0,70%	0,71%
Middellang (8-43 dagen)	0,00%	0,70%	0,50%	0,51%
Lang (>43 dagen)	3,70%	5,80%	5,50%	7,05%
** 2023 betreft de cijfers tm kwartaal 3.*				

Mede door (de na-effecten van) corona is het verzuimpercentage in Rozendaal hoger dan gebruikelijk. Voor 2024 verwachten we een onverminderd hoog ziekteverzuim. Om dit op te vangen zijn extra middelen opgenomen bij externe inhuur in programma 0.

Integriteit
In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen.

Het is inmiddels een goede gewoonte dat we alle medewerkers uitnodigen als nieuwe medewerkers de ambtseed of belofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en in aanwezigheid van de gemeentesecretaris. Hierdoor houden we het thema integriteit op de agenda in de organisatie. Inhuurkrachten leggen geen eed of belofte af, maar ondertekenen een integriteits- en geheimhoudingsverklaring.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Informatievoorziening en digitalisering
De zorg voor een goede (digitale) informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vrijwel alle processen zijn in enige mate afhankelijk van digitale informatievoorziening.

Reguliere aanpak
Er ligt een basis voor een gestructureerde en planmatigere aanpak van de reguliere uitdagingen in het i-domein. Heldere rollen en verantwoordelijkheden zorgen er daarbij voor dat alle spelers (voor Rozendaal gaat het gauw om 45 rollen) op het juiste moment de juiste dingen doen (regievoering). Eind 2023 ronden we de Digitale Agenda 2022-2023 af. Vervolgwerkzaamheden (en die zullen er altijd zijn) pakken we op binnen de reguliere begroting en reguliere capaciteit.

De kosten in de begroting voor informatievoorziening hebben betrekking op Informatievoorzieningsvraagstukken die voor de brede bedrijfsvoering van de Rozendaalse kernorganisatie van belang zijn, zoals:

- (digitaal) informatiebeheer en het DMS/RMA;
- kantoorautomatisering en werkplekken;
- connectiviteit, zoals de glasvezelkabel;
- uitvoering wettelijke taken zoals Wet open overheid en de Archiefwet;
- informatiebeveiliging en privacyvraagstukken.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kosten informatievoorziening	160.604	236.097	236.097

De post informatievoorziening is sinds 2023 gestegen als gevolg van diverse budgetverplaatsingen. Voor 2024 zijn er voor als nog geen extra middelen nodig. De verwachte losse eindjes uit de Digitale Agenda kunnen binnen bestaande budgetten worden opgevangen.

Kosten bedrijfsvoering

Bij programma 0 is het taakveld Overhead opgenomen. In deze paragraaf zijn de kosten daarvan per onderdeel nader toegelicht. We zien voor wat betreft de totale overhead een stijging in de kosten ten opzichte van 2023. De belangrijkste verklaringen worden hieronder per onderdeel aangegeven.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Personeelslasten	1.263.528	1.253.652	1.326.523
Overige personeelslasten	23.535	35.425	49.325
Informatievoorziening	160.604	236.097	236.097
Huisvesting	29.609	49.476	83.770
Overige kosten organisatie	228.736	260.912	276.091
Tractie	42.182	45.593	49.499
Totaal	**1.748.194**	**1.881.154**	**2.021.305**

<u>Personeelslasten</u>

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur). We hanteren dit overzicht voor een afweging bij inhuur. In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kernorganisatie	936.400	1.157.532	1.149.493
Inhuurbudget	327.128	96.120	177.030
Totaal	1.263.528	1.253.652	1.326.523

inclusief projecten

We zien in de kostenontwikkeling per saldo een toename in kosten binnen de reguliere organisatie van ongeveer € 30.000. De kosten nemen toe door de extra inzet op het gebied van HRM. Bij de

salariskosten van de kernorganisatie is sprake van inwinkosten door de invulling van een aantal functies tegen financieel gunstigere voorwaarden (voor de gemeente).

Inhuur personeel voor projecten
Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, of domeinspecifieke ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor DMS opvang Oekraïners, of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	23.535	35.425	49.325

Het budget voor leren en ontwikkelen is verhoogd met € 10.000. De post voor organisatieontwikkeling is met eenzelfde bedrag verlaagd.

Huisvestingslasten
Het gemeentehuis aan de Kerklaan volstaat voor de huisvesting voor het gemeentelijk personeel. Wel vraagt om een reeks samenlopende opgaven om een integrale afweging over een investeringsbehoefte. Het gaat daarbij om groot onderhoud, verduurzaming, toegankelijkheid en dienstverlening en digitaal werken. Mogelijke kosten die hieruit voortvloeien zijn niet begroot.

Alle personeelsleden hebben een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeeld. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan ‘t Regthuys, die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	29.609	49.476	83.770

De hogere kosten worden veroorzaakt door de kosten voor de vervanging van interieur en reparatie van diverse gebreken (€ 20.000 eenmalig). Daarnaast is er een budget opgenomen om aanpassingen in het gemeentehuis door te rekenen en in te tekenen (€ 15.000 eenmalig).

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	228.736	260.912	276.091

De hogere kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de opgenomen inflatie. Daarnaast is er een verhoging van het budget voor representatie met € 7.000 opgenomen.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst. De lichte kostentoename voorzien we met name door een inflatie-effect op bijvoorbeeld brandstof.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	42.182	45.593	49.499

De hogere kosten worden verklaard door de inflatie en de opname van een klein budget voor onderhoud aan de werf.

Paragraaf 6: Verbonden Partijen

Inleiding

Het begrip Verbonden Partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: "*Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.*"

Wat is ons beleid?

Rozendaal is als kleine gemeente sterk afhankelijk van goede samenwerking met de partners in de omgeving om aan haar doelstellingen te bereiken. Het focus in de samenwerkingen ligt op het degelijk en deugdelijk organiseren van de uitvoering van de wettelijke taken en het daartoe reduceren van kwetsbaarheden in de uitvoering. Dit speelt in het bijzonder in de samenwerking met de partners Rheden en De Connectie. Maar ook andere samenwerkingsrelaties zijn essentieel voor het voldoen aan wettelijke taken. Denk aan de BVO DRAN, waar de uitvoering van het doelgroepenvervoer is belegd en de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein. Deelname aan een Verbonden Partij wordt dan ook bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak.

Daarnaast is een aanleiding om te participeren in een Verbonden Partij als dit gestimuleerd, of voorgeschreven wordt door een hogere overheid. Een ander voorbeeld is de wettelijk verplichte Omgevingsdienst. Ook de deelname in een Veiligheidsregio en een GGD is geregionaliseerd, in ons geval de Veiligheids- en Gezondheidsdienst Gelderland Midden (VGGM).

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de Verbonden Partijen vaak beleid uit dat de gemeenten in principe ook zelf kan uitvoeren. We dragen weliswaar taken op, of over aan de Verbonden Partijen. Daarbij houden we veelal zelf de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de gemeente en daarmee voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met Verbonden Partijen kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met Verbonden Partijen is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste Verbonden Partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed
Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende Verbonden Partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal 'checks en balances' zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht Verbonden Partijen

Verbonden Partijen worden onderscheiden in drie groepen:
- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen en verenigingen;
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen
Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren, of indien die samenwerking bijdraagt aan een doelmatige aanpak. De Wgr regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. In hoeverre er sprake is van overdracht van taken en daarmee van autonomie hangt sterk af van het type regeling. Voor Rozendaal geldt dat voornamelijk wordt deelgenomen in relatief lichte samenwerkingsvormen waarbij het type bevoegdheid dat wordt overgedragen (voor zover überhaupt sprake is van taakoverdracht) een uitvoerend karakter heeft.
De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

Onderstaande informatie wordt gepresenteerd in lijn met de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid; c. GHOR; d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing; e. Gemeenschappelijke meldkamer.
Ontwikkelingen en risico's	Diverse ontwikkelingen, waaronder de wenselijke versteviging van de bedrijfsvoering VGGM-breed, de discussie over de regionale verdeling van de huisvestingskosten van de brandweer, en zaken als de krappe arbeidsmarkt en de toenemende inflatie, leiden tot voorstellen voor uitzetting van de begroting. Bij positieve besluitvorming door het AB leidt dit tot een hogere gemeentelijke bijdrage.

Financiële belang	2024: € 147.350 (brandweer) en € 80.158 (publieke gezondheid)	
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur. De wethouder sociaal domein/publieke gezondheid participeert bestuurlijk in het GGD-deel van deze regeling.	
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 7.885.000 Vreemd vermogen € 63.229.000 Resultaat 2021 € 1.730.000	**31-12-2022** Eigen vermogen € 7.806.000 Vreemd vermogen € 51.358.000 Resultaat 2022 € 707.000

Gelders Archief	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.
Ontwikkelingen en risico's	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft ertoe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd.
Financiële belang	2024: € 12.722
Bestuurlijk belang	Namens Rheden, Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 254.043 Vreemd vermogen € 20.329.852	**31-12-2022** Eigen vermogen € 462.852 Vreemd vermogen € 20.371.869

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers in van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Ontwikkelingen en risico's	Landelijk speelt de inzet om omgevingsdiensten robuuster te maken. De ODRA is op de meeste onderdelen al robuust. Onderzoek vindt plaats naar het intensiveren van de samenwerking naar inhoud en organisatie tussen ODRA en ODRN.
Financiële belang	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, de bijdrage voor 2024 bedraagt naar verwachting € 35.000.
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 1.014.500 Vreemd vermogen € 6.446.500	**31-12-2022** Eigen vermogen € 862.900 Vreemd vermogen € 5.825.200

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen.	
Ontwikkelingen en risico's	Door het verduurzamingsprogramma worden de kosten voor de daadwerkelijke dienstverlening onevenredig hoog.	
Financiële belang	2024: € 57.000 (bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN plus de vervoerskosten)	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur.	
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 10.607.584	**31-12-2022** Eigen vermogen € 0 Vreemd vermogen € 9.985.100

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners.	
Ontwikkelingen en risico's	Niet van toepassing.	
Financiële belang	Bijdrage van Rozendaal in 2024 bedraagt € 89.620.	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, de wethouder financiën. Deze heeft één stem. De wethouder Sociaal Domein heeft zitting in de bestuurscommissies die onderdeel uitmaken van de MGR.	
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 699.000 Vreemd vermogen € 4.362.000	**31-12-2022** Eigen vermogen € 685.000 Vreemd vermogen € 4.388.000

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR)		
Vestigingsplaats	Elst	
Programma	Divers	
Openbaar belang	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) is op 1 januari 2021 van start gegaan. De GMR is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten. De uitdaging van deze GR is hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei. We participeren in alle 5 opgaven.	
Ontwikkelingen en risico's	De enorme verhoging van het vreemd vermogen heeft te maken met een ontvangen subsidie waar een terugbetaalverplichting op zit.	
Financiële belang	Op basis van inwoneraantal is de Rozendaalse bijdrage aan de GMR € 16.940.	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur (de burgemeester), deze heeft één stem.	
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 331.012 Vreemd vermogen € 1.364.396	**31-12-2022** Eigen vermogen € 347.799 Vreemd vermogen € 4.928.520

Overig, waaronder stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies.
Ontwikkelingen en risico's	De VNG zet zich in stabiele financiën vanuit het Rijk voor gemeenten. De VNG is bezig met het ontwikkelen van de nieuwe VNG-strategie 2030.
Financiële belang	In 2024 € 10.000 (contributie + fonds GGU).
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

K80	
Vestigingsplaats	Beesel
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. kleine gemeenten (< ca. 25.000 inwoners) in het hele proces van besluitvorming bij VNG, de rijksoverheid en provincies; samenwerking en kennisdeling tussen kleine gemeenten.
Ontwikkelingen en risico's	Door gezamenlijk te werken aan de genoemde aspecten van wendbaarheid, nabijheid en samenhang vergroten wij onze resultaten als kleine gemeenten. Deze onderwerpen zijn zeker niet limitatief. Denkend vanuit wendbaarheid en ons aanpassingsvermogen werken gemeenten binnen de K80 samen op onderwerpen en ontwikkelen samen nieuwe aanpakken daar waar de vraagt rijst. Binnen het platform K80 kunnen we bijvoorbeeld inzetten op innovatie en leertrajecten of gezamenlijk optrekken in aantrekkelijk werkgeverschap en talentontwikkeling.
Financiële belang	2024: € 2.200
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal Domein
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.
Financiële belang	2023: € 12.126
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, onder wie leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM.

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.
Financiële bijdrage	€ 380
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning en programma 3 Economie	
Openbaar belang	The Economic Board is een regionale samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De belangrijkste opgave voor deze Triple Helix samenwerking is het stimuleren van duurzame economische groei en innovatie in de regio.	
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.	
Financiële belang	De gemeente heeft een bijdrage van € 1 per inwoner per jaar gedurende 5 jaar gegarandeerd. Voor 2024 gaat het dus om (iets meer dan) € 1.750.	
Bestuurlijk belang	De samenwerkende gemeenten wijzen één lid aan in de geleding 'overheden'.	
Financiële gegevens	**31-12-2020** Eigen vermogen € 142.850 Vreemd vermogen € 133.981 Resultaat € 162.000	**31-12-2021** Eigen vermogen € 120.000 Vreemd vermogen € 146.000 Resultaat € -23.000

Paragraaf 7: Grondbeleid

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Na het sluiten van de grondexploitatie de Del is er geen grondexploitatie meer ‘open’. Op dit moment zijn er ook geen ontwikkelingen op grond waarin een grondexploitatie voorzien is.

Paragraaf 8 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is ingegaan per 1 mei 2022. Niet alleen is er hiermee een andere basis gekomen voor het indienen van verzoeken, ook de termijn van beantwoording is verkort. Maar de grootste verandering is dat gemeentes ook meer zelf openbaar moeten gaan maken.

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan.

Ook de gemeente Rozendaal wil een open en transparante communicatie met haar burgers. Om dit te bewerkstelligen houden we de wettelijke eisen als basis aan. Dit niveau hebben we nog niet bereikt, maar daar hebben we ook nog tot 2027 de tijd voor. Door de omvang van dit project is fasering wenselijk. In het vierde kwartaal 2023 wordt een plan van aanpak voorgelegd in het college over het ambitieniveau en de fasering van de elf verschillende categorieën binnen de publicatieplicht van de Woo. Voor 2024 streven wij er naar dat de agenda van het College van B&W voorafgaand aan hun vergadering openbaar gemaakt wordt. De Woo-besluiten en openbaar gemaakte documenten worden op de website gepubliceerd.

Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy

Doelstelling

We zijn in onze organisatie bij vele werkprocessen afhankelijk van de (digitale) beschikbaarheid van betrouwbare informatie en worden daarbij ook blootgesteld aan risico's. Burgers verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Het gaat daarbij om het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt ook voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft de wettelijke kaders aan en eist dat organisaties aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen voor de verwerking van persoonsgegevens. Doel daarvan is de privacy van personen die in onze informatiesystemen zijn opgenomen te beschermen. De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

Informatiebeveiliging moet de primaire bedrijfsprocessen ondersteunen en de veilige en verantwoorde uitvoering daarvan mogelijk maken. Daarnaast moet informatiebeveiliging via passende technische en organisatorische maatregelen (denk ook aan een veilige inrichting van de werkplekken en werkomgeving – zie programma 0) de privacy van personen die in onze informatiesystemen beschreven zijn beschermen.

Wetgeving en normenkaders

AVG

Op het terrein van privacy is de AVG sinds 2018 het wettelijk kader. Deze wet heeft gezorgd voor een versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers in de hele EU. En meer en strakker vastgelegde verantwoordelijkheden voor organisaties en dezelfde, uitgebreidere, bevoegdheden voor alle toezichthouders in de EU, in Nederland zorgt de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) hiervoor.

BIO

Vanaf 2020 geldt voor de gehele Nederlandse overheid één uniform normenkader voor informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO is opgesteld door de IBD (Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). Informatiebeveiliging vormt een belangrijk kwaliteitsaspect van de informatievoorziening van de overheid. Het beveiligen van informatie is echter geen eenmalige zaak, maar een proces waarbij steeds de Plan-Do-Check-Act cyclus wordt doorlopen.

Om te voorkomen dat informatie en informatiesystemen te licht of te zwaar worden beveiligd, vormt risicomanagement een belangrijk onderdeel in dit proces. De BIO is opgezet om gemeentes vanuit een meer risico-gebaseerde denkwijze de voor hen relevante beheersmaatregelen te laten treffen. De beheersmaatregelen die in de BIO zijn opgenomen, zijn verplicht voor alle overheden. De BIO is gebaseerd op de meest actuele ISO 27002 norm.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. Bij de BIO gaat het om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

NIS2
Sinds 2020 is vanuit de Europese Unie gewerkt aan de Network and Information Security (NIS2) directive. Deze richtlijn is gericht op een verbetering van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten. De NIS2-richtlijn richt zich op risico's die netwerk- en informatiesystemen bedreigen, zoals cyberbeveiligingsrisico's. Ook informatiesystemen in de overheidsdienstverlening zoals C2000, DigID en de Basisregistratie Personen vallen daar onder. In aanloop naar de nieuwe tranche van de Wbni (Nederlandse Wet beveiliging netwerken en informatiesystemen) wordt nu de wettelijke vertaling van de EU-NIS2 richtlijn uitgewerkt.

Gemeenten spelen een cruciale rol bij de faciliteit of coördinatie van verschillende vitale diensten, waaronder gezondheidszorg, afvalwaterverwerking, drinkwatervoorziening en andere diensten die genoemd worden in de EU-NIS2-richtlijn. Hoewel gemeenten de wettelijke taken voor deze diensten uitbesteden aan private partijen, zien we dat het gemeentebestuur verantwoordelijk blijft voor de informatieveiligheid en ook privacybescherming van de gegevensuitwisseling met en door die partijen.

De invoering van NIS-2 in Europa is voorzien voor 17 oktober 2024. De nationale uitwerking van NIS-2 heeft verregaande gevolgen voor gemeenten op het gebied van zorgplicht, meldplicht, toezicht en sancties. Er is voor gemeenten (nog) geen structurele financiering voorzien om de preventieve en repressieve aanpak van digitale onveiligheid op lokaal niveau te realiseren. Voor de implementatie van de NIS-2 bij de gemeente Rozendaal zal een nader plan van aanpak gemaakt moeten worden die voortbouwt op de adoptie en uitwerking van de BIO.

ENSIA
ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIO. Uit het proces ENSIA volgt een beeld van de mate waarin aan de BIO wordt voldaan. Bij deze audit gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens). ENSIA is het instrument waarmee intern aan het college van B&W en extern aan de toezichthouders van de verschillende stelsels verantwoording wordt afgelegd. Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op basis van vragenlijsten die door de stelselhouders zijn opgesteld. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad via de jaarrekening. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente. In 2024 volgt de verantwoording over het jaar 2023.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Vanaf 2024 krijgen we te maken met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Deze wet regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. Zij krijgen daarmee het recht om officiële berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Gemeenten zijn verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. Gemeenten dienen hiervoor te voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen.

Om dit te kunnen doen en om de veiligheid van o.a. persoonsgegevens te kunnen waarborgen, zijn er in 2022 en 2023 de nodige stappen gezet, vanuit onze Digitale Agenda[1], waarvoor de raad middelen

[1] Uw raad is in het laatste kwartaal van 2022 geïnformeerd over de stand van zaken van de Digitale Agenda via een raadsinformatiebrief.

beschikbaar heeft gesteld. Eind 2022/beging 2023 is het DMS (document management systeem) geïmplementeerd, zijn de werkplekken voorzien van nieuwe apparatuur en wordt er gewerkt vanuit de Cloud. Bij de inrichting van onze nieuwe website is reeds rekening gehouden met de digitale dienstverlening aan onze burgers en de servicenormen, wat o.a. inhoudt dat gebruik gemaakt kan worden van een meldingensysteem (FIXI), een voorleesfunctie (Readspeaker), en er kan voortaan een afspraak worden gemaakt om de gemeente te bezoeken. Eind 2023/begin 2024 zullen ook formulieren op de website worden geplaatst en wordt DigiD geïmplementeerd. De digitale toegankelijkheid speelt hierbij een belangrijke rol. Gemeenten dienen aan te tonen dat aan alle gestelde eisen wordt voldaan of verklaart in de toegankelijkheidsverklaring hoe de gemeente hier op (een vooraf gestelde) termijn aan zal voldoen. Dit geldt niet alleen voor de eigen website, maar ook voor de digitale apps waar de gemeente gebruik van maakt. Om de gemeente te kunnen toetsen aan de digitale toegankelijkheidseisen, wordt inmiddels gebruik gemaakt van speciale software.

Beleid

We hebben de doelen uitgewerkt en maatregelen vastgelegd in beleid. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan is voor het laatste geactualiseerd in 2020; het Privacybeleid in 2022. Het college van B&W is het besluitvormend orgaan voor beide (samenhangende) onderwerpen. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan herijken we eens per drie jaar. In 2023 wordt het Informatieveiligheidsbeleid opnieuw tegen het licht gehouden en aangepast aan organisatorische veranderingen en/of technologische ontwikkelingen. Het Privacybeleid actualiseren we jaarlijks, indien nodig. Het beleid vormt de basis voor actieplannen en jaarverslagen. We werken continu in een cyclus van plan-do-check-act (PDCA-cyclus).

In het vervolg van deze paragraaf werken we de lijnen privacy en informatieveiligheid separaat uit. In de praktijk zijn er vele dwarsverbanden tussen beide onderwerpen.

Privacy

Actieplan Privacy 2024

Om er voor te zorgen dat de privacy gewaarborgd blijft, wordt jaarlijks een actieplan privacy opgesteld. De uitvoering gebeurd voornamelijk door onze Privacy Officer (PO). Monitoring vindt plaats door de (wettelijk verplichte) functionaris gegevensbescherming (FG). Daarnaast wordt jaarlijks o.a. gekeken naar de actualisering en borging van (privacy)processen, het actualiseren van het verwerkingsregister, processen rondom o.a. de meldplicht datalekken, bewustwording en afspraken met derden. Jaarlijks wordt, in het 1^{e} kwartaal, door de FG verslag uitgebracht van de stand van zaken rondom privacy op basis van het Privacybeleid en het actieplan.

Voor de functie van FG (Functionaris gegevensbescherming) blijven we gebruik maken van een extern bureau. De functie van PO (Privacy Officer) word vanaf 2022 intern ingevuld.

Informatieveiligheid

Actieplan Informatiebeveiliging

Net als bij privacy, werken we gestructureerd aan informatiebeveiliging, dit doen we met een jaarlijks actieplan. Het actieplan wordt opgesteld door de CISO in samenwerking met de ISO. Risico-gestuurd werken is een drijfveer in de aanpak. Ook voor een kleine gemeente als Rozendaal is het essentieel dat risico’s goed worden ingeschat.

Rollen en taken

Om zowel de grote lijnen te bewaken, de risico’s te bepalen, uitvoering te geven aan de BIO, het beleid te formuleren en uit te (laten) voeren, heeft de gemeente nogmaals gekeken naar de rollen die hierbij van belang zijn. Voor de rol van de CISO zijn wij een samenwerking aangegaan met een externe partij. De CISO adviseert over het ontwikkelen, uitvoeren en handhaven van beleidsterreinen

en beleidsprocessen (ICT-beveiligingsmanager). Daarnaast is er gekeken naar de rol van de (interne) ISO (Information Security Officer). De ISO zorgt voor het opstellen, bijstellen, vernieuwen en herzien van het informatiebeveiligingsbeleid en de daaruit voortvloeiende informatie(beveiligings)plannen en zorgt voor de afstemming van de werkzaamheden binnen de organisatie. De ISO-rol is intern belegd.

Bewustwording
Ook in 2024 wordt aandacht besteedt aan bewustwording. In de maand oktober, cybersecuritymaand, wordt extra aandacht besteed aan bewustwording, digitaal veilig en informatiebewust werken. Daarnaast houden de CISO en de ISO de organisatie alert door mails en memo's te sturen over veilig werken en middels het doorsturen van meldingen van bijvoorbeeld de IBD (over phishing-emails en andere dreigingen) aan alle medewerkers en het bestuur om zo aandacht te vragen voor veilig werken.

Informatieveiligheid en samenwerking met derden
(Be)veilig(d) samenwerken met leveranciers en andere samenwerkingspartners is van groot belang. Om o.a. de kwaliteit van de ICT-dienstverlening te garanderen en dat samenwerkingspartijen voldoen aan vooraf bepaalde normen, wordt vanaf eind 2022 gewerkt met TPM's. Een TPM (Third Party Memorandum) is een verklaring door een onafhankelijke audit partij over de kwaliteit van de ICT-dienstverlening en beheersing van een organisatie. De kosten die gemoeid zijn met de verstrekking van de benodigde TPM's zijn reeds in de begroting opgenomen.

Inzet in 2023-2024
Samengevat focust de inzet in 2023/2024 op:
- de samenwerking met de nieuwe CISO. De CISO zal zorgdragen voor de taken die hiermee gemoeid zijn in samenwerking met de ISO (intern);
- de inzet van de FG, de CISO en de ISO bij bewustwording;
- digitale dienstverlening en de mogelijkheid voor burgers en bedrijven om digitale aanvragen te doen (via DigiD) via de nieuwe website;
- het herzien van het informatieveiligheidsbeleid;
- het opstellen van een nieuw Actieplan Privacy;
- het opstellen van een nieuw Actieplan Informatiebeveiliging;
- het opstellen van een plan van aanpak NIS2;
- het gebruik van TPM's voor o.a. SUWI en DigiD (belastingen en burgerzaken);
- de implementatie van de Wmevb.

Tot slot: beleid ten aanzien van incidenten
De ISO (Information Security Officer) wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Voor grote incidenten, zoals bijvoorbeeld een hack, zijn geen kosten geraamd in de begroting.

De activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIO (en de NIS2) als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Financiële begroting

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.284.276	5.467.517	5.306.513	5.145.300
Financiële vaste activa	1.661.660	1.718.160	1.775.160	0
Totaal vaste activa	6.945.936	7.185.677	7.081.673	5.145.300
Vlottende activa				
Voorraden	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.683.783	4.379.205	4.405.568	6.263.136
Liquide middelen	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	4.758.783	4.454.205	4.480.568	6.338.136
Totaal Activa	**11.704.720**	**11.639.883**	**11.562.241**	**11.483.436**

Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste passiva				
Eigen vermogen	9.168.981	9.032.425	8.893.726	8.752.843
Voorzieningen	1.460.739	1.532.458	1.593.515	1.655.593
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	10.629.720	10.564.883	10.487.241	10.408.436
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd < 1 j	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overlopende passiva	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal vlottende passiva	1.075.000	1.075.000	1.075.000	1.075.000
Totaal Passiva	**11.704.720**	**11.639.883**	**11.562.241**	**11.483.436**

Recapitulatiestaat

De onderstaande cirkeldiagrammen geven in weergave van de verdeling van de middelen bij de uitgaven en de inkomsten.

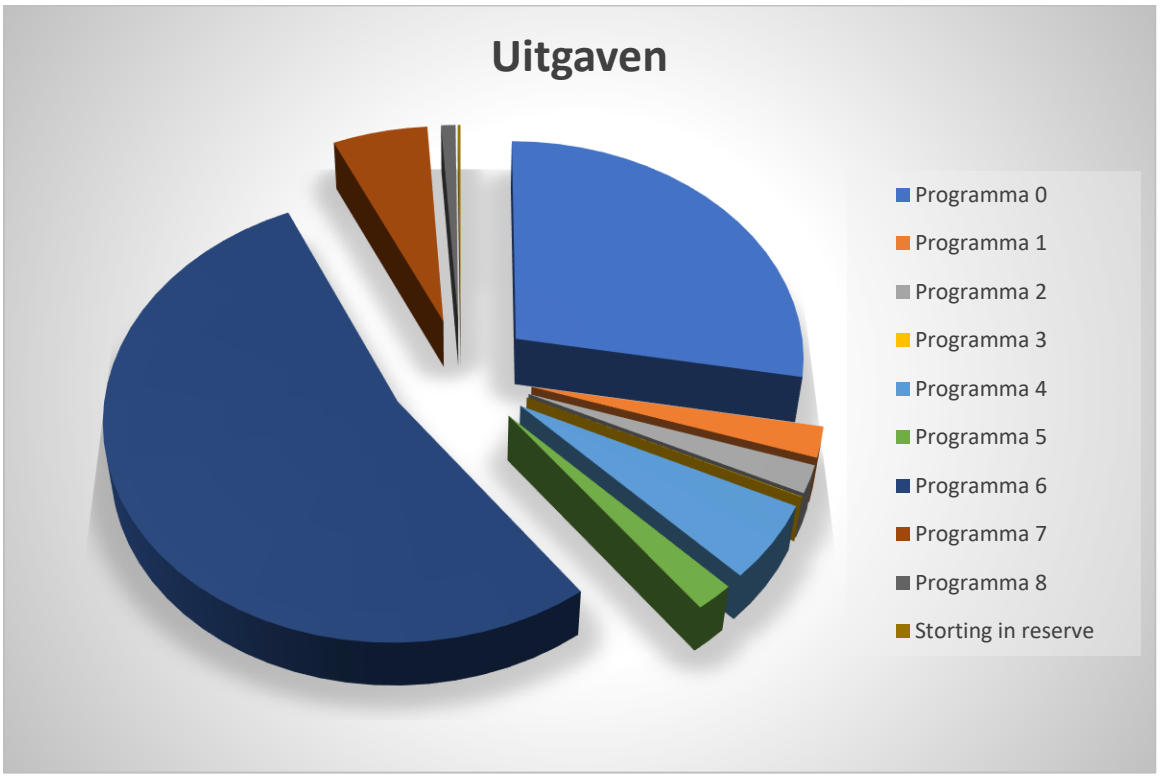

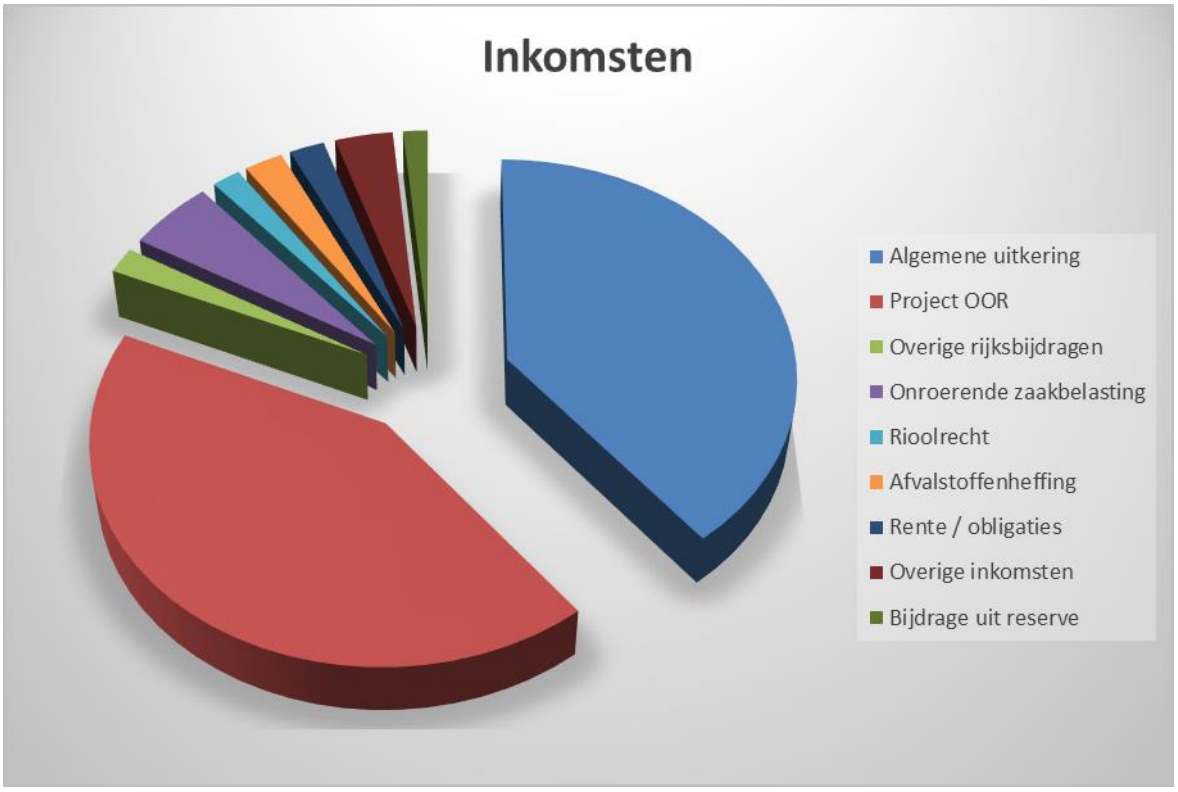

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft dan per programma zowel de baten en de lasten, als de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

	Programma	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Baten						
0	Bestuur en ondersteuning	4.076.474	4.090.914	4.640.647	4.920.435	4.768.552	4.889.965
1	Veiligheid	376	500	500	510	520	530
2	Verkeer en vervoer	3.460	0	0	0	0	0
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	141.395	57.240	58.650	30.210	30.810	31.425
5	Sport, cultuur en recreatie	30.000	0	16.255	16.255	12.887	0
6	Sociaal domein	160.331	70.000	4.182.000	86.700	88.400	90.100
7	Volksgezondheid en milieu	473.076	504.416	588.477	598.987	518.031	527.221
8	VHROSV	595.025	51.510	60.000	62.000	62.400	63.500
	subtotaal baten programma's	*5.480.137*	*4.774.580*	*9.546.529*	*5.715.097*	*5.481.600*	*5.602.741*
	Onttrekkingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	288.576	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	278.422	31.670	9.112	9.112	9.112	9.112
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	116.384	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
5	Sport, cultuur en recreatie	20.842	18.258	3.258	3.258	3.258	3.258
6	Sociaal domein	0	7.000	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	97.237	19.590	21.200	23.790	25.932	28.117
8	VHROSV	70.275	4.000	0	0	0	0
	subtotaal onttrekkingen	*871.736*	*197.331*	*149.855*	*152.445*	*154.587*	*156.772*
	Lasten						
0	Bestuur en ondersteuning	2.423.123	2.489.682	2.695.763	2.725.641	2.780.063	2.872.661
1	Veiligheid	103.181	136.945	217.902	273.139	278.488	303.938
2	Verkeer en vervoer	166.947	173.327	208.774	210.711	213.685	217.985
3	Economie	2.300	4.015	2.500	2.550	2.600	2.650
4	Onderwijs	702.888	501.834	543.008	535.101	534.432	548.928
5	Sport, cultuur en recreatie	201.015	170.543	195.043	198.413	218.480	184.043
6	Sociaal domein	998.633	908.102	5.171.784	1.097.201	1.120.375	1.144.006
7	Volksgezondheid en milieu	547.321	479.920	560.689	571.162	519.966	530.148
8	VHROSV	445.487	82.420	84.890	86.575	87.600	89.235
	subtotaal lasten programma's	*5.590.895*	*4.946.789*	*9.680.353*	*5.700.493*	*5.755.689*	*5.893.594*
	Toevoegingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	257.613	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	0	0	0	0	0	0
5	Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0
6	Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	48.295	0	0	0	0	0
8	VHROSV	0	0	0	0	0	0
	subtotaal toevoegingen	*312.594*	*15.889*	*15.889*	*15.889*	*15.889*	*15.889*
	Saldo baten en lasten	-110.758	-172.209	-133.824	14.604	-274.089	-290.854
	Saldo onttrekkingen en toevoeging	559.142	181.442	133.966	136.556	138.698	140.883
	Totaal saldo	**448.384**	**9.233**	**142**	**151.160**	**-135.390**	**-149.970**

In deze recapitulatie is goed te zien wat de impact is van het opvangen van de Oekraïense vluchtelingen op de begroting.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is het belangrijkste dekkingsmiddel voor de Rozendaalse begroting. Vanaf het jaar 2026 wil het rijk de nieuwe financieringssystematiek baseren op het bruto binnenlands product. Hoe dat uitpakt is nog niet bekend. Wel is bekend gemaakt vooruitlopend op de definitieve besluitvorming voor het jaar 2027 eenzelfde bedrag aan het gemeentefonds toe te voegen als in 2026 is gedaan (bijna 1 miljard) om het effect van het 'ravijn' te dempen. Daarnaast spelen nog een aantal andere onderwerpen zoals een aantal deelonderzoeken in het gemeentefonds die nog moeten worden afgerond, de opschalingskorting en de val van het kabinet. Rozendaal gaat standaard uit van de meicirculaire.

Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het 'reguliere' begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

		Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027
Programma					
0	Bestuur en ondersteuning	-518.784	-543.921	-564.695	-577.719
1	Veiligheid	-217.402	-272.629	-277.968	-303.408
2	Verkeer en vervoer	-208.774	-210.711	-213.685	-217.985
3	Economie	-2.500	-2.550	-2.600	-2.650
4	Onderwijs	-484.358	-504.891	-503.622	-517.503
5	Sport, cultuur en recreatie	-178.788	-182.158	-205.593	-184.043
6	Sociaal domein	-989.784	-1.010.501	-1.031.975	-1.053.906
7	Volksgezondheid en milieu	27.788	27.825	-1.935	-2.927
8	VHROSV	-24.890	-24.575	-25.200	-25.735
	Totaal van de programma's	**-2.597.492**	**-2.724.111**	**-2.827.273**	**-2.885.876**
	Algemene dekkingsmiddelen	4.528.325	4.805.735	4.648.488	4.764.341
	Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
	Overhead	-2.054.657	-2.057.020	-2.085.304	-2.159.318
	Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
	Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	-133.824	14.604	-274.089	-290.854
	Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	133.966	136.556	138.698	140.883
	Geraamd resultaat	**142**	**151.160**	**-135.390**	**-149.970**
	Incidentele baten en lasten	92.500	78.000	65.000	40.000
	Structureel begrotingssaldo	**92.642**	**229.160**	**-70.390**	**-109.970**

Investeringsstaat

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Steenhoek	129.000	0	0	0
Riolering	77.700	64.260	65.545	66.856
Mercedes bedrijfswagen	0	82.000	0	0
Iseki trekker	0	38.000	0	0
Gemeentehuis		220.000		
J. van Arnhemstraat	0	0	39.000	0
Totaal	**206.700**	**404.260**	**104.545**	**66.856**

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen.

Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is positief (2024, 2025 en 2027).

Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	
Resultaat voor bestemming	142	151.160	-135.390	-149.970	
Afschrijvingen tlv exploitatie	230.462	239.285	244.815	247.310	+
Bruto dotaties aan voorzieningen	63.610	71.719	61.057	62.078	+
Investeringen vaste activa	206.700	404.260	104.545	66.856	-
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0	+
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0	-
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	0	0	0	0	-
Verkoopopbrengsten grond	0	0	0	0	+
Boekwinst grondverkopen	0	0	0	0	-
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0	-
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0	+
	87.515	**57.905**	**65.937**	**92.561**	

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Programma	Reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen						
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
		15.889	**15.889**	**15.889**	**15.889**	**15.889**
Onttrekkingen						
0	Dekking kapitaallasten	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
2	Dekking kapitaallasten	375	9.112	9.112	9.112	9.112
4	Dekking kapitaallasten	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
5	Dekking kapitaallasten	3.258	3.258	3.258	3.258	3.258
7	Dekking kapitaallasten	19.718	21.200	23.790	25.932	28.117
		140.164	**149.855**	**152.445**	**154.587**	**156.772**

Inventaris gemeentehuis
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis.

Wegen
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig onderhoud aan de asfaltwegen.

Dekking kapitaallasten
Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. Investeringen waar in het verleden voor gespaard is, mogen niet ineens ten laste van de betreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

Overzicht incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Programma	Reserve	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen					
0					
Onttrekkingen					
0		0	0	0	0
1					
2					
3					
4					
		0	**0**	**0**	**0**

In deze begroting worden geen incidentele uitgaven uit de reserve gedekt.

Incidentele baten en lasten

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totale lasten (incl mutaties reserves)	9.696.242	5.716.382	5.771.578	5.909.483
Inhuur HRM	-35.000	-35.000	0	0
Herstel sleuven	-9.000	-18.000	0	0
Kosten gemeentehuis	-35.000	-20.000	0	0
SPUK NPO	-29.030	0	0	0
SPUK sport	-16.255	-16.255	-12.887	0
Bomenplan	-5.000	-5.000	-25.000	0
Evaluatie afvalbeleid	-8.500	0	0	0
Besteding CODKE	-89.248	-90.050	-40.000	-40.000
Structurele lasten	**9.469.209**	**5.532.077**	**5.693.691**	**5.869.483**
Totale baten (incl mutaties reserves)	9.696.384	5.867.542	5.636.187	5.759.513
SPUK NPO	-29.030	0	0	0
SPUK Sport	-16.255	-16.255	-12.887	0
Ontvangst CODKE	-89.248	-90.050	0	0
Structurele baten	**9.561.851**	**5.761.237**	**5.623.300**	**5.759.513**